

«КАСПИЙ» ТАУАР БИРЖАСЫ» АҚ

ТҰРАҚТЫ ДАМУ ТУРАЛЫ ЕСЕП 2023

«КАСПИЙ» ТАУАР БИРЖАСЫ» АҚ ПРЕЗИДЕНТІНІҢ ЖОЛДАУЫ

GRI 2-22

Құрметті акционерлер, серіктестер және әріптестер!

«Каспий тауар биржасы» АҚ сіздердің назарларыңызға қаржылық емес ақпаратты жариялаудың халықаралық мойындалған стандарттарына сәйкес дайындалған бірінші Тұрақты даму есебін ұсынады.

Қазақстан Республикасы мен Орталық Азияның ірі және инновациялық тауар биржаларының бірі бола отырып, біз қызметті ашық жүргізуді басымдық ретінде қарастырамыз. Жыл сайын шығарылатын қаржылық емес есептілік осы тұрғыда Биржаның мүдделі тараптармен практикалық өзара іс-қимылының негізгі құралы және жүргізіліп жатқан корпоративтік ESG трансформациясының маңызды элементі болады.

Есеп біздің корпоративтік философиямыздың әлеуметтік және экологиялық факторларын дұрыс есепке алуға, сондай-ақ күшті корпоративтік басқаруға бағытталғандығын көрсетеді. Есепте біз сізге 2023 жылға арналған ең маңызды корпоративтік ESG оқиғалары мен процестерін көрсетуге тырыстық.

Биржа басшылығы жоспарлау мен шешім қабылдау кезінде БҰҰ Тұрақты даму мақсаттарын ескерудің стратегиялық қажеттілігін қолдайды. Біз тұрақты даму және адам құқықтары саласындағы ерікті міндеттемелерді қабылдадық, олар ESG корпоративтік позициясын реттейтін негізгі мемлекеттік құжат болып табылатын Іскерлік әдеп кодексінде бекітілген.

Айта кетейік, «Каспий» тауар биржасы» АҚ БҰҰ-ның жаһандық шартының қатысушысы, оның негізгі қағидаттарын ұстану біздің ұзақ мерзімді басымдығымыз болып табылады. Біз БҰҰ Жаһандық шартының 10 қағидатына, алдыңғы қатарлы халықаралық стандарттарға және бизнесті жауапты жүргізу

тәсілдеріне сәйкестікті қамтамасыз ету үшін компаниямыздағы тұрақты дамуды басқару жүйесін жақсартуға ниеттіміз. Мысалы біз, еурорех Еуропалық Энергетикалық биржалар қауымдастығының қауымдастырылған мүшесі болу арқылы Халықаралық салалық серіктестіктердің дамуын қолдаймыз.

Энергетикалық тауарлар мен шикізатты жеткізудің тұрақтылығына ықпал ете отырып, Биржа біздің контрагенттеріміз бен жалпы ұлттық экономика үшін өз қызметін тиімді және үздіксіз жүргізудің маңыздылығын толық түсінеді. Біз мүдделі тараптардың алдында есеп береміз. Сонымен бірге, Биржа өзінің тұрақты дамуын қамтамасыз етумен қатар, өз клиенттері мен басқа да контрагенттерді осы күн тәртібіне тартуға ұмтылады.

Біз жоғары сапалы қызмет ұсынуды және танымал цифрлық қызметтерді жетілдіруді көздейтін, клиентке бағытталған бизнесті дамытуды жалғастырамыз. Озық тәжірибелерді ескере отырып, корпоративтік басқару жүйесін және тәуекел менеджментін жетілдіреміз. Мүдделі тараптармен қарым-қатынасты жақсарту үшін біздің клиенттеріміздің, серіктестеріміздің және басқа стейкхолдерлердің мүдделерін дұрыс түсінуге мүмкіндік беретін бірыңғай сенім телефоны іске қосылды.

Еңбек ұжымы, менің әріптестерім Биржаның негізгі ұзақ мерзімді активі екеніне мен сенімдімін. Сондықтан біздің жұмысымыздың маңызды бағыттарының бірі - қызметкерлердің талабына жауап беретін жайлы және тең құқылы жұмыс ортасын қалыптастыру. Біз еңбекке ақы төлеу, қызметкерлерді оқыту, еңбек заңнамасын мүлтіксіз сақтау тұрғысынан да ынталандырушы жұмыс жағдайларын қамтамасыз етуге тырысамыз. Осы саладағы маңызды жетістіктердің қатарында «Каспий «тауар биржасы» АҚ мен Ұжымдық шарт қызметкерлерінің арасында жасалған қорытынды бар, бұл әрине еңбек ұжымының әлауқатына оң әсерін тигізеді. Жұмыс берушінің брендін нығайту бойынша дәйекті жұмысты ескере отырып, қызметкерлердің

қатысу деңгейі жоғары деңгейде. Бұл көрсеткіш есепті кезеңде 87,6%.

Біздің қызметімізге байланысты экология үшін төменгі тікелей тәуекелдерге қарамастан, Биржа директорлар кеңесі мен атқарушы басшылықты тарта отырып, қоршаған ортаға әсерді басқару және климаттық өзгерістерге бейімделу жүйесін құрды. Жыл сайын парниктік газдар шығарындылары бағаланады және тексеріледі, климатқа байланысты тәуекелдер мен мүмкіндіктер анықталады және бағаланады. Біз жақын арада Климаттық стратегия әзірлеуді жоспарлап отырмыз.

Төмен көміртекті экономика саласындағы Биржа қызметінің негізгі бағыты көміртегі бірліктерінің сауда-саттығы болып табылады. Біз Қазақстан Республикасының 2060 жылға қарай көміртегі бейтараптығына мәлімделген ауысуды ескере отырып, Биржа үшін негізгі ұзақ мерзімді климаттық мүмкіндіктерді осы бағытпен байланыстырамыз.

Клиенттерге, акционерлерге, қызметкерлерге және басқа да мүдделі тараптарға «Каспий «тауар биржасы» АҚ-ның тұрақты ілгерілеуіне қосқан үлесі үшін алғыс айтқым келеді. Біз тұрақты даму саласындағы озық тәжірибелерді ұстануды жалғастыруға ниеттіміз.

Эрик Танаев,
«Каспий» тауар биржасы» АҚ президенті

МАЗМҰНЫ

«Каспий» тауар биржасы» АҚ президентінің жолдауы».....	1	Көміртегі бірліктерінің саудасы.....	33
Биржа туралы.....	6	Парниктік газдар шығарындылары.....	33
Бизнесінің негізгі бағыттары.....	7	Климаттық тәуекелдер мен мүмкіндіктер.....	34
Қауымдастықтар мен бірлестіктерге қатысу.....	8	Есеп Туралы.....	35
2023 жылғы негізгі ESG көрсеткіштері.....	9	Есептің маңызды тақырыптарын анықтау.....	37
БҰҰ Тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізуге қосқан үлесі.....	10	Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл.....	38
Корпоративтік басқару.....	13	GRI стандарттарының индексі.....	40
Акционерлердің жалпы жиналысы.....	13	TC FD сәйкестік кестесі.....	48
Директорлар кеңесі.....	14	Глоссарий.....	50
Президент.....	15	Байланыс ақпараты.....	52
Директорлар кеңесі мүшелерінің және Президенттің сыйақысы.....	16		
Сыртқы аудит.....	16		
Тәуекелдерді басқару.....	16		
Салықтарды басқару.....	17		
Корпоративтік басқару құрылымы.....	18		
Тұрақты дамуды басқару жүйесі.....	18		
Іскерлік этика.....	19		
Сыбайлас жемқорлыққа және заңсыз практикаларға қарсы іс-қимыл.....	22		
Адам құқықтары.....	24		
Ақпараттық қауіпсіздік.....	25		
Дербес деректерді қорғау.....	27		
Цифрландыру.....	27		
Еңбек ұжымы.....	28		
Еңбекті қорғау және жұмыс орнындағы қауіпсіздік.....	31		
Климаттық әсерді басқару.....	32		

БИРЖА ТУРАЛЫ

GRI 2-1, 2-6, 201-4

«Каспий» тауар биржасы» АҚ 2011 жылдың қарашасында құрылды және бүгінгі күні сауда операцияларының көлемі мен даму динамикасы бойынша, оның ішінде электрондық коммерция саласында Қазақстан Республикасының жетекші биржаларының бірі болып саналады.

Есепті дайындау кезінде Биржа Қазақстан Республикасында № 24016891 Мемлекеттік лицензия негізінде жұмыс істейді. Штаб-пәтері Қазақстан Республикасы, Астана қаласында орналасқан. Меншік нысаны: жеке.

2023 жылдың 31 желтоқсанындағы жағдай бойынша еншілес ұйымдардың құрамына: «Каспий Тендер» ЖШС (меншік үлесі – 100%), «Kazenergy Consult» ЖШС (меншік үлесі – 100%) және «ФСД» ЖШС (меншік үлесі – 51%) кірді.

Биржа өзінің еншілес компанияларымен бірлесіп заңды тұлғаларға сенімді сауда-клирингтік бағдарламалық-аппараттық платформаны пайдалана отырып, сенімді тәуекел-менеджментті және мәмілелерді орындаудың қаржылық кепілдіктерін қамтамасыз ете отырып, тауар нарығында трейдингке дейінгі, сауда-саттық және трейдингтен кейінгі қызметтердің толық циклін ұсынады.

Бизнес-модель B2B моделіне негізделген, мұнда жеткізушілер мен сауда-саттыққа қатысушылар аккредиттелген брокерлер арқылы немесе тікелей дилер ретінде операцияларды жүзеге асырады. Бұл нақты тауарды өткізудің тиімді арнасы, сондай-ақ оны қалыптасқан нарықтық бағамен сатып алуға арналған орын. Сауда-саттық қашықтықтан, мамандандырылған IT-платформа негізінде, сауда-саттыққа қатысушылардың жеке кабинеттері арқылы жүзеге асырылады. 2023 жылы тауар нарығындағы сауда-саттықтың жиынтық көлемі 305 млрд теңгені құрады. Биржа клиенттерінің жалпы саны – Биржаның мүшелері болып табылатын брокерлер мен дилерлер, – есепті кезеңнің соңында 54 брокер мен дилерді құрады.

Сауда-саттыққа қатысушылардың қатарында Қазақстан Республикасының ірі компаниялары бар, оның ішінде «Kazakhstan Holding» ЖШС, «Петросун» ЖШС, «Қаражыра» АҚ, «Орталық Азия Цемент» АҚ, «Казфосфат» ЖШС, «Жамбыл цемент өндіру компаниясы» ЖШС, «Майкер», «Вертекс Холдинг», «Artel Prospectors Gornyak» ЖШС, VM Factory Project. ЖШС, сондай-ақ әртүрлі квазимемлекеттік сектор

компаниялары бар. Биржалық саудаға қатысушыларға қызметтер мен өнімдерге кемсітусіз, тең және кедергісіз қол жеткізу қамтамасыз етіледі.

Клиентке бағытталған бизнес ретінде Биржа клиенттерге жоғары сапалы қызмет көрсетуді және мүдделі тараптармен өзара әрекеттесуді көздейді. Есептік кезеңде CSAT әдістемесі бойынша тұтынушылардың қанағаттану деңгейі 95% құрады, нысаналы көрсеткіш 80%-дан кем емес.

Биржа дауларды шешу үшін тәуелсіз, тұрақты төрелік жүйенің жұмыс істеуін қамтамасыз етеді. Биржада ақшалай есеп айырысу және нақты тауарды жеткізу кезеңінде келісімшарттың биржалық талаптарының сақталуына кепілдік беретін клирингтік орталық жұмыс істейді.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша «Каспий» тауар биржасының жарияланған және төленген жарғылық капиталы 1,316 млрд теңгені құрады. Жарияланған және орналастырылған KZ1C00005560 жай акцияларының саны 4 112 500 дана (1 акция = 1 дауыс). Артықшылықты акциялар: 1 000 000 жарияланған, 0 орналастырылған.

Мемлекет «Каспий» тауар биржасы «акционерлерінің қатарына кірмейді. Есепті кезең ішінде Мемлекет биржаға, оның ішінде субсидиялар мен гранттар түрінде, тікелей қаржылық қолдау көрсеткен жоқ.

Тауар биржаларының қызметін мемлекеттік реттеу бөлігінде уәкілетті органдар Қазақстан Республикасының Сауда және интеграция министрлігі, ал тауар биржа саласындағы қызметті мемлекеттік бақылауды және лицензиялауды жүзеге асыру бөлігінде – Қазақстан Республикасының бәсекелестікті қорғау және дамыту агенттігі болып табылады

АКЦИОНЕРЛЕР 2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА

Акционер	Акциялар, дана
Искаков Азамат Рысканович	1 645 000
Матжанова Айгүл Қолғанатқызы	822 500
Сарсенов Асхат Кублахатович	822 500
Надыргалиев Елнар Темиргалиевич	822 500

CASPY COMMODITY EXCHANGE

БИЗНЕСТІҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ

1

Биржалық Тауарлармен,
соның ішінде
көмірмен, цементпен,
ауылшаруашылық өнімдері
және көміртегі бірліктерін
саудалау.

2

Мұнай өнімдерімен,
соның ішінде битуммен,
бензинмен, дизельдік және
авиациялық отынмен сауда
жасайды.

3

**Қатты пайдалы
қазбаларды,** көмірсутектер
мен уранды қоса
алғанда, жер қойнауын
пайдаланушылар үшін
тауарларды сатып алу.

4

**Ғимараттарды,
құрылыстарды,**
жер учаскелерін
қоспағанда, өтімді емес
мүлікті және негізгі
құралдарды сату.

5

**Мемлекеттік,
квазимемлекеттік
секторлар,**
табиғи монополиялар,
жүйелік маңызы бар
кәсіпорындар мен
коммерциялық ұйымдар
үшін тауарларды
сатып алу.

ҚАУЫМДАСТЫҚТАР МЕН БІРЛЕСТІКТЕРГЕ ҚАТЫСУ

GRI 2-28

«Қаспий» тауар биржасы тұрақты даму саласындағы салалық ынтымақтастық пен өзара тиімді әріптестікті дамытуға бағытталған бірлестіктер мен қауымдастықтардың, сондай-ақ қор биржасының қызметіне қатысады.

**Қазақстан
қор биржасы**

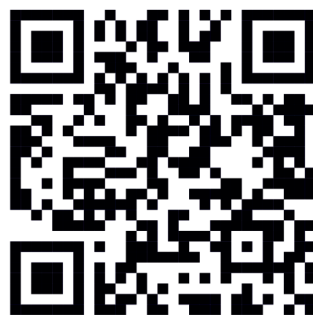

<https://kase.kz/en/issuers/EXCS/>

**United Nations
Global Compact**

**БҰҰ Жаһандық
шарты**

<https://unglobalcompact.org/what-is-gc/participants/163577-JSC-Caspy-Commodity-Exchange->

**Europex – Еуропалық
энергетикалық биржалар
қауымдастығы**

<https://www.europex.org/members/ccx/>

**ТМД елдерінің
халықаралық
биржалар қауымдастығы**

<https://mab-sng.org/members/tovarnaya-birzha-kaspij/>

2023 ЖЫЛҒЫ НЕГІЗГІ ESG КӨРСЕТКІШТЕРІ

GRI 201-1

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАР ҮШІН ЭКОНОМИКАЛЫҚ ҚҰНЫ, МИЛЛИОН ТЕҢГЕ	
Тікелей құрылған экономикалық құн	433,5
Кіріс	433,5
Бөлінген экономикалық құн	599,5
Шығындар және әкімшілік шығындар	573,4
<i>жалақы бойынша шығыстар</i>	171,7
Табыс салығы	26,1*
Жарияланған дивидендтер	0
Бөлінбеген экономикалық құн	0
* кейінге қалдырылған міндеттемелер	

БҰҰ - НЫҢ ТҰРАҚТЫ ДАМУ МАҚСАТТАРЫНА ҚОЛ ЖЕТКІЗУГЕ ҚОСҚАН ҮЛЕСІ

GRI 2-22

Біз стратегиялық басымдықтарымызда БҰҰ Тұрақты даму мақсаттары мен БҰҰ Жаһандық шартының қағидаттарын ескереміз және қызметімізге ESG енгізуге назар аударамыз. Биржа БҰҰ-ның тұрақты дамуға бағытталған басымдыққа ие алты мақсатын анықтады, оларға қол жеткізуге барынша нақты және ұзақ мерзімді үлес қосуға болады.

	МАҚСАТ	МАҚСАТ ШЕҢБЕРІНДЕГІ МІНДЕТ	БИРЖАНЫҢ САЛЫМЫ
 <p>4 САПАЛЫ БІЛІМ БЕРУ</p>	<p>САПАЛЫ БІЛІМ БЕРУ Жан жақты және әділ сапалы білім алуды қамтамасыз ету және білімін үздіксіз жетілдіруге ынталандыру</p>	<p>4.4. Жұмыспен қамту және лайықты еңбек ету үшін сұранысқа ие дағдылары бар жастар мен ересектердің санын көбейту.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Қызметкерлерді оқыту және олардың құзыреттерін дамыту.
 <p>8 ЛАЙЫҚТЫ ЖҰМЫС ЖӘНЕ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСУ</p>	<p>ЛАЙЫҚТЫ ЖҰМЫС ЖӘНЕ ЭКОНОМИКАЛЫҚ ӨСУ Үдемелі, толық қамтылған және тұрақты экономикалық өсуге, толық және нәтижелі жұмыспен қамтуға және барлығына лайықты жұмыс табуға жәрдемдесу</p>	<p>8.3 Өнімді қызметке, лайықты жұмыс орындарын құруға, кәсіпкерлікке, шығармашылыққа және инновациялық қызметке ықпал ететін дамуға бағытталған саясатты жүргізуге жәрдемдесу және микро, шағын және орта кәсіпорындарды ресми тануға және дамытуға ынталандыру.</p> <p>8.5 Барлық әйелдер мен ерлер, оның ішінде жастар мен мүгедектерді толық, нәтижелі жұмыспен қамтамасыз ету және лайықты жұмыс үшін, құны бірдей еңбекақы төлеу.</p> <p>8.8 Еңбек құқықтарын қорғау және барлық жұмысшы үшін сенімді және қауіпсіз жұмыс жағдайларын қамтамасыз ету.</p>	<ul style="list-style-type: none"> Биржаның тауарлық сауда-саттықты тиімді ұйымдастыруы арқылы экономикалық өсуді қолдау. Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасын сақтау. Қолданыстағы ұжымдық шарт шеңберінде міндеттемелерді орындау. Ерлер мен әйелдер үшін еңбек саласында тең мүмкіндіктерді қамтамасыз ету. Биржаның еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы саласындағы шараларды іске асыруы.

	МАҚСАТ	МАҚСАТ ШЕҢБЕРІНДЕГІ МІНДЕТ	БИРЖАНЫҢ САЛЫМЫ
 <p>9 ИНДУСТРИЯЛАНДЫРУ, ИННОВАЦИЯЛАР, ИНФРАҚҰРЫЛЫМ</p>	<p>ИНДУСТРИЯЛАНДЫРУ, ИННОВАЦИЯЛАР, ИНФРАҚҰРЫЛЫМ</p> <p>Тұрақты инфрақұрылым құру, жан-жақты және тұрақты индустрияландыру мен инновацияларға жәрдемдесу</p>	<p>9.1 Экономикалық даму мен адамның әл-ауқатын қолдау үшін тұрақты инфрақұрылымды дамыту, барлығына қолжетімді және тең құқылы жағдайды қамтамасыз етуге баса назар аудару.</p> <p>9.3 ШОБ қаржылық қызметтерге қолжетімділігін кеңейту және олардың өндірістік-өткізу тізбегіне интеграциясын күшейту.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Биржаның тауар саудасын тиімді ұйымдастыру арқылы экономикалық өсуді қолдау. • ШОБ-тан ТЖ сатып алу.
 <p>13 КЛИМАТТЫҢ ӨЗГЕРУІМЕН КҮРЕС</p>	<p>КЛИМАТТЫҢ ӨЗГЕРУІМЕН КҮРЕС</p> <p>Климаттың өзгеруіне және оның салдарына қарсы шұғыл шаралар қабылдау</p>	<p>13.1 Барлық елдердегі қауіпті климаттық құбылыстар мен табиғи апаттарға төзімділік пен бейімделу қабілетін арттыру.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Биржаның көміртегі бірліктерінің сауда-саттығын ұйымдастыруы. • Биржаның (Стратегиялық жоспарлау шеңберінде) Қазақстан Республикасының көміртегі бейтараптығына қол жеткізу саласындағы басымдықтары мен міндеттемелерін есепке алуы. • Биржаның халықаралық стандарттарға сәйкес Климаттық әсерді басқару тәжірибесін енгізуі, оның ішінде парниктік газдар шығарындыларын тұрақты бағалау; климатқа байланысты тәуекелдер мен мүмкіндіктерді анықтау және бағалау, оларды өз қызметіне біріктіру. • Корпоративтік Климаттық стратегияны бекіту бойынша жоспарлары.
 <p>16 БЕЙБІТШІЛІК, ӘДІЛДІК ЖӘНЕ ТИІМДІ ИНСТИТУТТАР</p>	<p>БЕЙБІТШІЛІК, ӘДІЛДІК ЖӘНЕ ТИІМДІ ИНСТИТУТТАР</p> <p>Тұрақты даму мүддесі үшін бейбіт және ашық қоғам құруға жәрдемдесу, барлығына сот төрелігіне қол жеткізуді қамтамасыз ету және барлық деңгейлерде тиімді, есеп беретін және кеңінен қатысуға негізделген</p>	<p>16.4 Заңсыз қаржылық мен қару-жарақ ағындарын едәуір азайту, ұрланған активтерді табу және қайтару жөніндегі қызметті жандандыру және ұйымдасқан қылмыстың барлық түрлерімен күресу.</p> <p>16.5 Барлық нысандар бойынша сыбайлас жемқорлық пен парақорлық ауқымын айтарлықтай қысқарту.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Биржаның КЖ/ТҚҚ саласындағы жүйелік шараларды іске асыруы. • Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы сақтау. • Биржаның нөлдік төзімділік қағидаты негізінде корпоративтік деңгейде сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясаты мен шараларын енгізуі. • Сауда-саттыққа қатысушылар арасындағы дауды жан-жақты қарау мақсатында биржада тұрақты жұмыс істейтін биржалық төреліктің болуы.

	МАҚСАТ	МАҚСАТ ШЕҢБЕРІНДЕГІ МІНДЕТ	БИРЖАНЫҢ САЛЫМЫ
<p>17 ТҰРАҚТЫ ДАМУ ҮШІН СЕРІКТЕСТІК</p> 	<p>ТҰРАҚТЫ ДАМУ ҮШІН СЕРІКТЕСТІК Укрепление средств осуществления и активизация работы в рамках глобального партнерства в интересах устойчивого развития</p>	<p>17.16 Барлық елдерде тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізуді қолдау үшін Тұрақты даму мүддесі үшін жаһандық әріптестікті нығайту. 17.17 Мемлекеттік және жеке секторлар мен азаматтық қоғам ұйымдары арасындағы тиімді әріптестікті дамыту.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Тұрақты даму саласындағы ұлттық және халықаралық бастамаларға қатысу, сондай-ақ басқа компаниялармен және мемлекеттік органдармен диалог құру. • Мүдделі тараптарға Биржаның қызметі туралы уақтылы және толық ақпарат беру.

КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ

GRI 2-9, 2-10, 2-11, 2-12, 2-13, 2-17, 2-18, 2-19, 2-20, 2-21, 2-23, 2-27, 202-2, 207-1, 207-2, 207-3, 405-1

Маңызды тақырыптар: Корпоративтік басқару сапасы | Тәуекелдерді басқару

«Каспий» тауар биржасының корпоративтік басқару жүйесі оның қызметін тиімді басқаруды қамтамасыз етеді, акционерлер мен басқа да мүдделі тараптардың мүдделерін ескере отырып, тәуекелдер мен тұрақты даму аспектілерін басқарады. Біз корпоративтік басқару жүйесін жетілдіруді жалғастыруға және ашық компанияларға қолданылатын корпоративтік басқару, ашықтық және ақпаратты жариялау саласындағы қазақстандық және халықаралық стандарттарды ұстануға ұмтыламыз.

Биржаның корпоративтік басқару жүйесін келесі басқару органдары қалыптастырады:

- Акционерлердің жалпы жиналысы.
- Директорлар кеңесі.
- Президент.

Корпоративтік басқару жүйесін реттейтін Биржаның негізгі ішкі құжаттары Жарғы мен Корпоративтік басқару кодексі болып табылады.

АКЦИОНЕРЛЕРДІҢ ЖАЛПЫ ЖИНАЛЫСЫ

Акционерлердің жалпы жиналысы Қазақстан Республикасының заңнамасына және биржа Жарғысына сәйкес қызметті жүзеге асыратын жоғары басқару органы болып табылады.

Жылдық қаржылық есептілікті және өткен қаржы жылындағы Биржаның таза кірісін бөлу тәртібін бекіту, акциялар бойынша дивидендтер төлеу туралы шешімдер қабылдау, бір акцияға шаққандағы дивиденд мөлшерін бекіту мақсатында акционерлердің жылдық жалпы жиналысы жыл сайын шақырылады және өткізіледі. Тиімділіктің ұтымдылығын, жеделдігін ескере отырып, қажеттілігіне қарай акционерлердің кезектен тыс жалпы жиналыстары шақырылады және өткізіледі. Есепті кезеңде акционерлердің екі жалпы жиналысы өткізілді.

Биржа барлық акционерлерге әділ қарауды және директорлар кеңесінің мүшелерін тағайындау және сайлау сияқты корпоративтік басқарудың негізгі шешімдерін қабылдауға акционерлердің тиімді

қатысуын қамтамасыз етеді.

Биржаның барлық акционерлері акционерлердің жалпы жиналысына қатысуға тең құқықтарға ие. Акционерлердің жалпы жиналысының күн тәртібіндегі мәселелер бойынша дауыс беру кезінде акционерлердің берген дауыстарының күші бірдей болады.

Акционерлердің назарына компанияның қаржы-шаруашылық қызметінің нәтижелері туралы шынайы ақпарат жеткізіледі – ақпарат беру тәртібі Қазақстан Республикасының заңнамасымен және жарғымен реттеледі. Биржа президенті оның қызметіндегі жоспарланған өзгерістерді негіздеуге сондай-ақ енгізудің нақты перспективаларын және акционерлерді қорғау тетіктерін ұсынуға міндетті.

Дивидендтік саясат саласында компанияда есепті кезеңдегі таза пайдасы немесе бөлінбеген кірісі болуы; дивидендтер төлеуге Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген шектеулердің болмауы, сондай-ақ акционерлердің жалпы жиналысының шешімі дивидендтер төлеу шарттары болып табылады. Есепті кезеңде дивидендтер төленбеді.

КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ ПРИНЦИПТЕРІ

- Акционерлердің құқықтары мен мүдделерін қорғау принципі.
- Акционерлердің жалпы жиналысы, Директорлар кеңесі және Президенттің компанияны тиімді басқару принципі.
- Компанияның қызметі туралы ақпаратты жариялаудың ашықтығы, мерзімі және объективтілігі принциптері.
- Заңдылық және этика принципі.
- Тиімді дивидендтік саясат принципі.
- Жауапкершілік принципі.

ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІ

Директорлар кеңесі «Каспий «тауар биржасының» қызметіне жалпы басшылықты және стратегиялық басқаруды, оның ішінде негізгі ішкі құжаттарды бекітуді жүзеге асырады. Директорлар кеңесінің қызметі Қазақстан Республикасының заңнамасымен, жарғымен және акционерлердің жалпы жиналысы бекіткен Биржаның Директорлар кеңесі туралы Ережемен реттеледі. Директорлар кеңесінің құзыреттері Биржаның атқарушы органының құзыреттерімен нақты бөлінген.

Директорлар кеңесі Биржаның нарықтағы позициясын нығайтуға, акционерлердің құқықтарын қамтамасыз етуге, мүдделі тараптармен өзара іс-қимылға, сондай-ақ орнықты даму мәселелеріне ерекше назар аударады.

Директорлар кеңесі мүшелерін сайлауды акционерлердің жалпы жиналысы жиынтық дауыс беру арқылы жүзеге асырады. Директорлар кеңесінің мүшелері 3 жыл мерзімге жеке сайланады.

Директорлар кеңесінің төрағасы оның мүшелері арасынан Директорлар кеңесі мүшелерінің жалпы санының көпшілік даусымен ашық дауыс беру арқылы сайланады. Директорлар кеңесі кез келген уақытта директорлар кеңесінің төрағасын қайта сайлауға құқылы. Директорлар кеңесінің төрағасы мен Биржа Президентін бір адам ұсынбауы тиіс. Директорлар кеңесінің төрағасы Директорлар кеңесін басқаруға жауапты, оның жауапкершілік саласының барлық аспектілері бойынша

тиімді қызметін қамтамасыз етеді және белгіленген тәртіппен Директорлар кеңесі бекітетін отырыстың күн тәртібін дайындайды. Директорлар кеңесінің төрағасы корпоративтік хатшымен бірге директорлардың сенімді және нақты ақпаратты уақтылы алуын, сондай-ақ акционерлермен тиімді байланысты қамтамасыз етеді.

Есепті кезеңнің қорытындысы бойынша Директорлар кеңесінің құрамына 30 жастан 50 жасқа дейінгі жас санатындағы 3 адам кірді, олардың барлығы ер адамдар. Директорлар кеңесінің барлық мүшесі Қазақстан Республикасының азаматтары болып табылады. Директорлар кеңесі мүшелерінің орташа қызмет ету мерзімі – 1 жыл. Директорлар кеңесінің бірде-біреуі басқа үштен астам ашық акционерлік қоғамның басқару органдарының мүшесі болған жоқ.

Global Industry Classification Standard - Жаһандық салалық классификация стандартының халықаралық классификациясы бойынша Директорлар кеңесінің екі мүшесі Биржа қызметінің негізгі бағыттарына сәйкес келетін біліктілікке ие болды. Директорлар кеңесінің мүшелері ESG-ге қатысты мәселелер бойынша тұрақты оқытудан өтеді.

Директорлар кеңесінің кемінде 30% тәуелсіз директорлар болуы керек. Есепті кезеңнің аяғында Директорлар кеңесінің 2 мүшесі, оның ішінде Төрағаны қоса алғанда, тәуелсіз директорлар болды – бұл директорлардың жалпы санының 66%-ы. Директорлар кеңесінің бір мүшесі атқарушы директор болды.

ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІНІҢ ҚҰРАМЫ 2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДА

Азамат Жумабаевич Айтуев	Евгений Брониславович Югай	Эрик Маратович Танаев*
1981 жылы туған. Қазақстан Республикасының азаматы. Директорлар кеңесінің құрамына сайлау – 2022 жылғы 28 шілде.	1987 жылы туған. Қазақстан Республикасының азаматы. Директорлар кеңесінің құрамына сайлау-2021 жылғы 12 ақпан.	1982 жылы туған. Қазақстан Республикасының азаматы. Директорлар кеңесінің құрамына сайлау - 2022 жылғы 30 желтоқсан.

* 2024 жылдың наурыз айында Директорлар Кеңесінің құрамынан шықты. 2024 жылғы наурызда Директорлар кеңесінің құрамына Сергей Климентович Цой тәуелсіз директор ретінде кірді

Биржа тәуелсіз директорды «Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасының Заңында белгіленген тәуелсіздік өлшемдеріне сәйкес анықтайды. Тәуелсіз директор:

Компанияның аффилирленген тұлғасы емес және ол Директорлар кеңесіне сайланғанға дейінгі үш жыл ішінде болған жоқ (компанияның тәуелсіз директоры лауазымында болған жағдайды қоспағанда).

Компанияның аффилирленген тұлғаларына қатысты аффилирленген тұлға болып табылмайды.

Компанияның немесе ұйымның аффилирленген тұлғаларының лауазымды тұлғаларымен бағыныстылықпен байланысты емес және директорлар Кеңесіне сайланғанға дейінгі үш жыл ішінде осы тұлғалармен бағыныстылықпен байланысты емес.

Мемлекеттік қызметкер емес.

Компания органдарының отырыстарында акционердің өкілі болып табылмайды және Директорлар кеңесіне сайланғанға дейінгі үш жыл ішінде болған емес.

Аудиторлық ұйымның құрамында жұмыс істейтін аудитор ретінде компанияның аудитіне қатыспайды және Директорлар кеңесіне сайланғанға дейінгі үш жыл ішінде мұндай аудитке қатыспаған.

Есепті кезеңде Директорлар кеңесінің 10 отырысы өткізілді, олардың барлығы тікелей басқосумен жеке өткізілді. Директорлар кеңесі жеке отырыстарда да, сырттай дауыс беру арқылы да шешімдер қабылдауға құқылы. 2023 жылы Директорлар кеңесінің отырыстарына қатысудың орташа көрсеткіші 100% құрады. Қоғам Директорлар кеңесінің мүшелеріне корпоративтік жыл ішінде өткізілетін Директорлар кеңесінің барлық отырыстарына қатысу талабын белгілейді.

«Акционерлік қоғамдар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес Биржаның Директорлар кеңесінің үш комитеті тұрақты негізде жұмыс істейді, олар: Тәуекел комитеті, Ішкі аудит комитеті және Әлеуметтік мәселелер, кадр және сыйақы комитеті. Директорлар кеңесінің комитеттері консультативтік-кеңесші функцияны жүзеге асырады, оның ішінде ең маңызды мәселелер бойынша шешімдер қабылдау үшін Директорлар кеңесіне ұсыныстар алдын ала жіберіледі және дайындалады. Директорлар кеңесі комитеттерінің қызметі тиісті

нормативтік құқықтық актілермен реттеледі.

Директорлар кеңесінің және оның жекелеген мүшелерінің қызметін бағалауды акционерлердің жалпы жиналысы жүзеге асырады, ол осы мақсаттарда мынадай ықпал ету тетіктерін пайдалануға құқылы:

Директорлар кеңесінің мүшелігіне қандай да бір адамды шексіз рет сайлау құқығы.

Директорлар кеңесінің барлық немесе жекелеген мүшелерінің өкілеттіктерін мерзімінен бұрын тоқтату құқығы.

Қажет болған жағдайда – Директорлар кеңесінің мүшелеріне сыйақы төлеу мөлшері мен шарттарын айқындау.

Бұл ретте ESG трансформациясы шеңберінде Биржа Директорлар кеңесінің басқару органы ретіндегі жұмысын бағалауды және Директорлар кеңесі мүшелерін бағалауды (жеке бағалау, 360 сауалнамасы) қамтитын Директорлар кеңесінің өзін-өзі бағалау тәжірибесін енгізді. Бұл тәжірибе «Каспий «тауар биржасы» АҚ Директорлар Кеңесінің қызметіне бағалау жүргізу туралы Ережесімен реттеледі.

Есепті кезеңде Директорлар кеңесі мүшелерінің, сондай-ақ Биржа Президентінің жөнсіз әс-әрекеті тіркелген жоқ.

ПРЕЗИДЕНТ

Президент Директорлар кеңесі мен акционерлерге есеп береді және атқарушы орган болып табылады. Президент «Каспий «тауар биржасының ағымдағы қызметіне басшылықты жүзеге асырады, стратегияларды, қойылған мақсаттар мен міндеттерді, сондай-ақ Компанияның Директорлар кеңесі мен акционерлердің жалпы жиналысы қабылдаған шешімдерді іске асыруға Қазақстан Республикасының заңнамасын сақтай отырып жауапты болады. Президент Директорлар кеңесінің құрамына сайлануы мүмкін, бірақ Директорлар кеңесінің төрағасы лауазымын атқаруға құқығы жоқ.

2023 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Биржаның президенті Танаев Эрик Маратович болды.

Президенттің қызметін бағалауды, сондай-ақ оның сыйақыларының шарттары мен мөлшерін айқындауды Директорлар кеңесі жүзеге асырады.

ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІ МҮШЕЛЕРІНІҢ ЖӘНЕ ПРЕЗИДЕНТТІҢ СЫАҚЫСЫ

Акционерлердің жалпы жиналысының шешімі бойынша Директорлар Кеңесінің мүшелеріне олардың өз міндеттерін атқаруы кезеңінде сыйақылар төленуі және (немесе) олардың өз функцияларын орындауына байланысты шығыстар өтелуі мүмкін. Мұндай сыйақылар мен өтемақылардың мөлшері акционерлердің жалпы жиналысының шешімімен белгіленеді. Президентке сыйақы төлеу - Директорлар кеңесінің шешімімен қарастырылады. Директорлар кеңесі мүшелері мен Президенттің белгіленбеген сыйақысы компанияның қол жеткізген мақсаттары мен қаржылық жағдайына байланысты қаржы жылының қорытындылары бойынша сыйақылар, бонустар нысанында төленуі мүмкін. Қажет болған жағдайда Директорлар кеңесінің мүшелеріне өз міндеттерін орындау кезінде жол жүру, тұру, оқу шығындарын өтеу көзделген. Басқару органдары мүшелерінің сыйақы мөлшерін айқындауға консультанттар тартылмайды.

2023 жылы Биржаның басқару органдары мүшелерінің жалпы жылдық сыйақысы әлеуметтік салықтар мен төлемдерді есептемегенде 43,3 миллион теңге болды. Есепті кезеңде Директорлар кеңесінің мүшелеріне ақшалай сыйақы, акция түріндегі сыйақы немесе басқа да төлемдер төленген жоқ. Президенттің жылдық жиынтық сыйақысының Компанияның басқа қызметкерлерінің (Президентті қоспағанда) орташа жылдық сыйақысына қатынасы 3,8 көрсеткішіне тең.

Есепті кезеңнің соңындағы жағдай бойынша Биржаның Директорлар кеңесінің мүшелері мен Президентінің акциялары болған жоқ.

СЫРТҚЫ АУДИТ

Жыл сайынғы акционерлердің жалпы жиналысының шешімі негізінде Биржа Халықаралық аудит стандарттары негізінде қаржылық есептілікті тексеру үшін Биржамен, оның акционерлерімен және аффилирленген тұлғаларымен мүліктік және қаржылық мүдделермен байланысы жоқ тәуелсіз аудиторды тартады. Аудиторлық компанияның қызметтеріне ақы төлеуді Директорлар кеңесі шешеді.

2023 жылы сыртқы аудитор елімізде аудиторлық қызметті жүзеге асыруға лицензиясы бар «Трастфинаудит «аудиторлық компаниясы» ЖШС болды. Аудиторлық ұйым биржаға қаржылық есептілік аудитімен

байланысты емес консультациялық қызметтер көрсеткен жоқ.

ТӘУЕКЕЛДІ БАСҚАРУ

Компанияда Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес тәуекелдерді басқару жүйесі енгізілді. Тәуекелдерді анықтаудың үздіксіз процесі біздің қызметімізге әсер етуі мүмкін ықтимал факторлар мен оқиғаларды анықтауға және оларды жүзеге асырудың жағымсыз әсерін азайту үшін уақтылы шаралар қабылдауға мүмкіндік береді.

Біз «үш қорғаныс желісі» моделін ескере отырып, тәуекелді бағалау мен бақылау туралы кез келген шешімді еркін қабылдау қағидатын ұстанамыз. Биржаның барлық деңгейдегі басшылары мен қызметкерлері үнемі тәуекелдерді басқарумен айналысады және тиісті міндеттерді орындайды. Басқарушы құжат «Каспий тауар биржасы» АҚ тәуекелдерді басқару жүйесін ұйымдастыру ережесі болып табылады.

Биржа үшін маңызды тәуекелдер операциялық тәуекел (ақпараттық қауіпсіздік тәуекелін қоса алғанда), саяси және құқықтық тәуекелдер, коммерциялық тәуекел болып табылады. Аталған тәуекелдер жыл сайын бағаланады. Компания қойылған операциялық және стратегиялық корпоративтік мақсаттарға қол жеткізуге олардың әлеуетті әсерін бағалау үшін нарықтық конъюнктурадағы, нормативтік-заңнамалық базадағы өзгерістерге тұрақты мониторингті жүзеге асырады.

Биржа анықтаған және бағалаған климаттық тәуекелдер қысқа мерзімді перспективада маңызды тәуекел санаты ретінде қарастырылмайды. Тәуекелдің әсері ең алдымен оның пайда болу ықтималдығын және оны жүзеге асырудан болатын қаржылық залалды бағалауға негізделген. Елеулі санатқа пайда болу ықтималдығы жоғары және елеулі қаржылық залал болуы мүмкін тәуекелдер жатады.

Биржа өзінің қаржылық жағдайын және өтімділік тәуекелін мұқият қадағалайды және басқарады, болжамды қажеттіліктерді қанағаттандыру үшін жеткілікті қолма-қол ақшаға қолжетімділікті қамтамасыз ету үшін болжамның орындалуын бақылайды.

Биржалық операциялар шеңберінде мәмілелерді орындау Биржаның клирингтік орталығын, сондай-ақ сақтандыру және кепілдік қорларын қамтитын Тәуекел менеджменті жүйесімен қамтылады. Нақты

жұмыс істейтін арбитраж биржалық сауданы бұзушыларға санкциялар қолдануға мүмкіндік береді.

Биржа қызметкерлердің тәуекелдерді басқару саласындағы құзыреттерін арттыру үшін тұрақты түрде тренингтер өткізеді. Біз тәуекелдерді басқарумен байланысты, қызметкерлердің жұмысын бағалау көрсеткіштеріне KPI қосу мүмкіндігін қарастырудамыз.

Қызметкерлер барлық тәуекел-инциденттер туралы уақтылы хабардар етуге және осындай инциденттердің себептері мен мән-жайларын тергеу кезінде жәрдем көрсетуге міндетті.

САЛЫҚТАРДЫ БАСҚАРУ

Биржа өз қызметін Қазақстан Республикасының салық заңнамасына және Қазақстан Республикасы қатысушысы болып табылатын салық салу мәселелері жөніндегі халықаралық шарттарға сәйкес жүргізеді.

Біз адал салық төлеушінің беделін сақтаймыз және заңсыз салық операцияларына қатыспаймыз. Сондай-ақ біз агрессивті салықтық жоспарлау және салық төлеуден жалтару тәжірбиесін қолданбаймыз, оның ішінде Қазақстан Республикасының уәкілетті салық органдарымен ынтымақтаспайтын салық юрисдикцияларын салық салу мақсаттары үшін пайдаланбаймыз. Биржа салық салуды оңтайландыру мақсатында қандай да бір халықаралық оффшорлық схемаларды және жеңілдікті салық режимі бар елдерді (салық паналары) пайдаланбайды.

Салық міндеттемелерінің, атап айтқанда салық төлемдерінің орындалуын Биржаның қаржылық көрсеткіштеріне мерзімді мониторинг жүргізу шеңберінде Директорлар кеңесі бақылайды. Есепті кезеңде Биржаның салық заңнамасын сақтамау жағдайлары тіркелген жоқ.

Салық міндеттемелерінің орындалуы туралы деректер мен ақпарат жыл сайын аудиторлық процедуранан өтеді және Компанияның аудиттелген қаржылық есебінде жарияланады. Біздің салықтық шығындарымыздың басым бөлігі табыс салығымен байланысты. 2023 жылы Биржаның тексерілген жеке қаржылық есебіне сәйкес, табыс салығы 26 миллион теңгені құрады. «Ақша қаражатының қозғалысы туралы» есепке сәйкес, есепті кезеңде бюджетке салық және басқа да төлемдер арқылы 51 млн теңге аударылған.

ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІ «ҮШ ҚОРҒАНЫС ЖОЛЫ» МОДЕЛІ НЕГІЗІНДЕ ҚҰРЫЛАДЫ

- **Бірінші жол.** Кәсіпкерлік функцияларды жүзеге асыратын құрылымдық бөлімшелер және тәуекелдерді анықтайтын және бағалайтын тәуекел иелері ретінде әрекет ететін операциялық бөлімшелердің қызметкерлері.

- **Екінші жол.** Тәуекелдерді, соның ішінде комплаенс тәуекелдерін тұрақты бақылайтын және басқаратын, тәуекелдердің маңыздылығын бағалайтын және басқару органдарына арнайы есептерді дайындайтын комплаенс және тәуекелдерді басқару қызметі.

- **Үшінші жол.** Биржаның қаржылық-шаруашылық қызметінің нәтижелерін және тәуекелдерді басқару жүйесінің тиімділігін бақылайтын ішкі аудит қызметі. Тәуекелдерді басқару саласындағы ішкі аудит жыл сайын жүргізіледі. Тәуекелдерді басқару жүйесіне стратегиялық басшылық жасау және бақылау, тәуекелдерді басқарудың негізгі қағидаттары мен тәсілдерін бекітуді Директорлар кеңесі жүзеге асырады, оның құрылымында тәуекелдер жөніндегі Комитет тұрақты негізде жұмыс істейді.

- Тәуекелдерді басқару және ішкі бақылау жүйесінің үздіксіз жұмысын қамтамасыз ету үшін түпкілікті жауапты Директорлар кеңесі атқарады.

КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ ҚҰРЫЛЫМЫ

ТҰРАҚТЫ ДАМУДЫ БАСҚАРУ ЖҮЙЕСІ

GRI 2-12, 2-13, 2-23

Маңызды тақырыптар: Корпоративтік басқару сапасы | Тәуекелдерді басқару

Биржаның тұрақты дамуға деген көзқарасы жоспарлау мен шешім қабылдауды, операциялық қызметті және корпоративтік мәдениетті қоса алғанда, бизнестің барлық аспектілеріне ESG қағидаттары мен мақсаттарын дәйекті интеграциялауды білдіреді. Біз барлық мүдделі тараптар үшін құндылық жасауға әрі ұзақ мерзімді болжам жасауға және бизнестің жалпы тұрақтылығын, соның ішінде реттеуші қысымның артуы мен климаттық тәуекелдердің айқынырақ болуына байланысты тұрақтылық тәуекелдерін тиісті түрде басқаруға назар аударамыз.

Директорлар кеңесі қажетті корпоративтік құжаттарды қабылдауды, ESG және климатқа байланысты Биржаның стратегиялық мақсаттарына қол жеткізуді қадағалауды қоса алғанда, тұрақты даму саласында биржаға жалпы басшылықты жүзеге асырады. 2024 жылдан бастап Директорлар кеңесі деңгейінде Тұрақты даму бағытын тәуелсіз директор қадағалайды.

Директорлар кеңесінің Тәуекелдер комитеті тұрақты даму және климаттың өзгеруімен байланысты тәуекелдерді бағалау, оның ішінде осы тұрғыда тәуекелдерді басқару жүйесін жетілдіру бойынша ұсыныстар әзірлеу тұрғысынан қатысады. Тексеру комиссиясы Биржаның қаржы-шаруашылық қызметіне бақылаудың тиімділігін арттыруға және аудиторлармен тиімді байланысты қамтамасыз етуге жауапты. Кадр және сыйақы комитеті еңбекақы төлеудің тиімді және ашық жүйесін қалыптастыруға және кадр саясатының негізгі бағыттарына қатысты мәселелерді қарайды.

Операциялық деңгейде тұрақты дамуды басқаруды Биржаның ағымдағы қызметін басқаруды жүзеге асыратын, Директорлар кеңесінің шешімдерін орындауды ұйымдастыратын және орнықты даму саласындағы корпоративтік мақсаттарды іске асыруға жауапты Президент жүзеге асырады, құрылымдық бөлімшелер арасында тұрақты даму аспектілеріне қатысты міндеттерді бөлуді қамтамасыз етеді және қаржылық емес есептілікті дайындауды және парниктік газдар шығарындыларын бағалауды қоса алғанда, құрылымдық бөлімшелер мен жауапты қызметкерлердің қызметін бақылауды жүзеге асырады. Президент Биржаның бизнес-процестері мен даму стратегиясына ESG және климаттың өзгеруі аспектілерін біріктіру бойынша Директорлар кеңесіне ұсыныстар жасауға жауапты.

Директорлар кеңесі мен Президент тәуекелдерді басқару жүйесінің қатысушылары ретінде, ең алдымен, мониторинг пен бақылау рәсімдеріне қатысты ESG тәуекелдерін басқаруға қатысатынын атап өткен жөн.

Биржа президенті жетекшілік ететін Тұрақты даму жөніндегі жұмыс тобы тұрақты даму саласындағы шаралар мен бастамаларды, оның ішінде Биржаның еншілес ұйымдарын және сыртқы сарапшыларды тарта отырып, бекіту және кросс-функционалды іске асыру процесін үйлестіреді. Жұмыс тобы тұрақты даму және климаттың өзгеруі бойынша жылдық есепті дайындауды тікелей үйлестіреді.

Комплаенс және тәуекелдерді басқару қызметі ESG және климаттық тәуекелдерді сәйкестендіру, бағалау, ESG және климаттық тәуекелдерді Биржаның тәуекелдерді басқару жүйесіне интеграциялау процесін үйлестіруді (тәуекелдер елеулі болған жағдайда), сондай-ақ Биржаның Қазақстан Республикасы заңнамасының және ESG тәуекелдерді басқару саласындағы реттеушілердің талаптарын орындау жөніндегі, оның ішінде биржа бөлімшелерімен тартылған құрылымдық тәуекелдермен өзара іс-қимыл жасасу жөніндегі қызметін үйлестіруді жүзеге асырады (ақпараттық қауіпсіздік және т.б.).

ESG қағидаттарын өз қызметінің барлық аспектілеріне интеграциялау мақсатында Биржа тұрақты даму саласындағы ішкі құжаттарды бекітті, оның ішінде:

- Корпоративтік басқару кодексі.
- Іскерлік этика кодексі.
- Биржа мүшелерінің брокерлік (дилерлік) әдеп кодексі.
- Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат.
- Сыбайлас жемқорлықтың алдын алу стандарттары (Биржа мүшелері үшін).
- Дербес деректерді өңдеу және қорғау саласындағы саясат.
- Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл мақсатында ішкі бақылау қағидалары.

Іскерлік этика кодексі, Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат және Жеке деректерді өңдеу және қорғау саясаты сияқты құжаттар бизнес профилінің ерекшеліктерін ескере отырып, Биржаның еншілес ұйымдарында енгізу және сәйкестендіру үшін ұсынылады.

Біз тұрақты даму саласындағы қызметтің маңызды аспектілері бойынша саясаттарды, ережелер мен стандарттарды әзірлеу мен жаңартуды қоса алғанда, ішкі нормативтік құжаттар жүйесін жетілдіруді жалғастыруға ниеттіміз.

ІСКЕРЛІК ЭТИКА

GRI 2-16, 2-23, 2-24, 2-25, 2-26, 2-27, 206-1, 415-1

Маңызды тақырыптар: Іскерлік этика

Биржа өзінің беделін бағалайды және іскерлік этиканың жоғары стандарттарын сақтауға ұмтылады. Жауапты бизнес жүргізуге назар аудара отырып, біз Қазақстан Республикасының барлық қолданыстағы заңдарын және ішкі құжаттарымызды сақтаймыз, сәйкестік жүйесін қалыптастырамыз және бұзушылықтарға мүлдем төзбеушілікке басымдық беретін корпоративтік мәдениетті дамытамыз. Корпоративтік қатынастарға қатысушылар арасындағы қарым-қатынастар өзара сенім мен құрметке негізделген.

Іскерлік этика және мүдделі тараптармен өзара әрекеттесу, ең алдымен, келесі шарттармен реттеледі:

«Каспий» тауарлық биржасы» АҚ Іскерлік этика кодексі, ол барлық қызметкерлерге, олардың лауазымдық міндеттерін орындау немесе Биржаның мүдделерін білдіру шеңберінде олардың лауазымына және жұмыс ұзақтығына қарамастан қолданылады. Әрбір қызметкер Кодекспен танысуға және оны адал сақтау міндеттемесін жазбаша растауға міндетті. Кодекстің қағидаттары мен талаптары тиісті міндеттер олармен жасалған шарттарда бекітілген не қолданылатын заңнамадан немесе іскерлік өзара іс-қимылдан тікелей туындайтын жағдайларда Биржаның контрагенттеріне, оның ішінде өнім берушілерге, агенттерге, консультанттарға, өкілдерге және өзге де тұлғаларға қолданылады. Кодекс Биржаның еншілес ұйымдарына олардың қызметінің ерекшеліктерін ескере отырып, қабылдауға ұсынылады.

«Каспий» тауарлық биржасы» АҚ мүшелеріне арналған брокерлік (дилерлік) этика кодексі, олар өз қызметін жүзеге асыратын сауда-саттық секциясына қарамастан, Биржаның барлық мүшелері үшін міндетті болып табылады.

Директорлар кеңесі іскерлік этика және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы стратегиялық басқаруды қамтамасыз етеді, сондай-ақ «Каспий» тауар биржасы «АҚ іскерлік этика кодексін және қаралып отырған саланы реттейтін өзге де ішкі құжаттарды бекітеді. Президент Биржада іскерлік этика және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы талаптар мен ережелердің орындалуын бақылауға жауапты. COMPLAENCS және тәуекелдерді басқару қызметі іскерлік этика мен мүдделер қақтығысына қатысты әртүрлі мәселелерді қарауды,

іскерлік этика саласындағы бұзушылықтар жағдайларын анықтауды, бөлімшелердің бизнес-процестерінде сыбайлас жемқорлық белгілері туралы ақпарат жинауды, қажет болған жағдайда қызметтік тергеулер жүргізуді жүзеге асырады. Бұл құрылымдық бөлімше сондай-ақ комплаенс және іскерлік этика мәселелері бойынша оқытуды ұйымдастырады.

Есепті кезеңде «Каспий» тауар биржасы» АҚ Іскерлік әдеп кодексінің сақталмағаны жайлы дерек тіркелген жоқ.

Біз іскерлік қатынастардан туындайтын немесе олармен байланысты шартты және басқа да міндеттемелерді сақтау қағидатын қатаң басшылыққа аламыз. Біз үшін жоғары клиенттік тәжірибені қамтамасыз ету және барлық бизнес-процестерге тұтынушыға бағытталған тәсілді енгізу басымдық болып табылады. Биржа тиісті стандарттар талаптарын сақтау, клиенттермен және сауда қатысушыларымен сенімді қарым-қатынас орнату, өз қызметкерлерін жүйелі түрде оқыту және оларды сапа менеджменті процестеріне тарту арқылы өз қызметтері мен цифрлық қызметтерінің сапасын жақсартуға ұмтылады. Саудасаттыққа қатысушыларға қызмет көрсету брокерлік компаниядан дербес менеджерді бекіте отырып, 24/7 режимінде жүзеге асырылады.

Биржаеркінжәнеәділбәсекелестіктіқолдайды,бәсекелестермен ауызша да, жазбаша да кез келген бәсекелестікке қарсы келісімдер жасасудан бас тартуды қоса алғанда, адал емес бәсекелестік тәжірибесінен аулақ бола отырып, Қазақстан Республикасының монополияға қарсы заңнамасын сақтайды. Биржа мүшелеріне биржалық сауда-саттықта өткізілетін тауарларға бағаларды айла-шарғы жасау мақсатында Биржаның басқа мүшелерімен немесе кез келген үшінші тұлғалармен алдын ала сөз байласу бойынша мәмілелер жасауға, сондай-ақ Биржаның электрондық сауда алаңында өткізілетін тауарларға баға белгілеуге заңсыз ықпал етуге, биржалық сауда-саттыққа қатысу үшін үлестес немесе тұғырнамалық брокерлік компанияларды пайдалануға, сондай-ақ биржалық сауда-саттыққа қатысу үшін жосықсыз бәсекелестіктің басқа әдістерін пайдалануға жол бермейді. Соңғы үш жылда «Каспий» тауар биржасы» тарапынан монополияға қарсы заңнаманы бұзу фактілері расталған жоқ.

Бұл ретте биржа ұжымы бизнестің қажеттіліктерін түсінуге және өзекті мәселелерді Компанияның бәсекелестерінен әлдеқайда жылдам шешуге ұмтылады, сондай-ақ мүдделі тараптар үшін ұзақ мерзімді құндылықты арттыру және клиенттердің қажеттіліктерін қанағаттандыру үшін серіктестермен өзара іс-қимыл жасайды.

Биржа өз қызметінде лицензияланбаған немесе рұқсат

етілмеген тауар белгілерін пайдаланбау арқылы үшінші тұлғалардың зияткерлік меншік құқықтарын құрметтейді; тіркелмеген патенттер; рұқсат етілмеген авторлық құқықпен қорғалған материалдар; рұқсат етілмеген бағдарламалық қамтамасыз ету; үшінші тұлғалардың жеке ақпараты мен коммерциялық құпиясын құрметтейді.

Іскерлік этика кодексіне сәйкес, «Каспий» тауар биржасы» ешқандай саяси қызметке қатыспайды және саяси ұйымдарды тікелей немесе жанама қаржыландырмайды. Кәсіпкерлік қызметте заңсыз артықшылықтар алу мақсатында жүзеге асырылатын қайырымдылық және демеушілік жобаларға қаржы бөлмейді. Дегенмен, Биржа қызметкерлердің жеке тұлға ретінде саяси және діни қызметке қатысуына ешқандай шектеулер қоймайды. Сондай-ақ, есепті жылы біз

ЖЕДЕЛ ЖЕЛІ

ethics@ccx.kz жедел желісі жұмыс істейді, бұл барлық мүдделі тараптарға биржаны, оның ішінде іскерлік этиканы, сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнаманы бұзу, мүдделер қақтығысының болуы және өзге де құқыққа қайшы немесе этикалық емес тәжірибелер туралы күдік туралы жасырын түрде хабардар етуге мүмкіндік береді.

Біз іскерлік этика, адам құқықтарын сақтау, жедел желі арқылы түсетін заңсыз тәжірибелер мәселесі бойынша барлық өтінішті тіркеуге және қарауға назар аударамыз.

лоббилік ұйымдарды қаржыландырған жоқпыз және басқа да көмек көрсеткен жоқпыз.

Қызметкерлер тиісті бұзушылықтарды сипаттайтын ақпаратты қоса бере отырып, Іскерлік этика кодексінің кез келген бұзушылықтары туралы өзінің тікелей басшысына немесе олар сенетін Биржаның кез келген лауазымды адамына не жедел желінің байланыстары бойынша хабарлауға міндетті.

Биржаның басқа мүдделі тараптары да қолданыстағы байланыс арналары, соның ішінде қоғамдық сенім телефоны арқылы іскерлік

этика саласындағы әртүрлі бұзушылықтар туралы өтініштер беруге және хабарлауға мүмкіндігі бар.

«Каспий» тауар биржасы» Іскерлік әдеп кодексінің ықтимал бұзылғаны туралы адал хабарлаған қызметкерлерге қатысты шаралар қолданбайды және оларды жұмыстан шығаруға, қудалауға, кемсітуге және олардың жағдайының нашарлауына жол бермейді. Бұл ретте біз қызметкерлерді іскерлік этика кодексін ашық талқылауға ынталандырамыз және оны жетілдіру жөніндегі кез келген сындарлы ұсыныстарға оң көзқараспен қараймыз.

Шағымданушы ішкі тергеу жүргізуді қамтамасыз ету үшін жеткілікті ақпарат берген жағдайда, біз ықтимал этиканы бұзу туралы барлық хабарламаны байыпты түрде қабылдаймыз. Қызметтік тергеу іскерлік этиканы бұзу фактілері туралы ақпаратты қараудың құпиялылығы талаптарын сақтай отырып және Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасымен және Биржаның ішкі құжаттарымен анықталған тәртіпте ғана жүргіземіз.

Биржа сондай-ақ Биржа мүшелеріне қатысты биржалық саудаға қатысушылардың және үшінші тұлғалардың өтініштері бойынша, сондай-ақ олардың Қазақстан Республикасының биржалық сауда саласындағы заңнамасының, брокерлік (дилерлік) Әдеп кодексінің және Биржаның және оның клирингтік ұйымының өзге де ішкі нормативтік құжаттарының талаптарын өрескел бұзғаны анықталған кезде өз бастамасы бойынша қызметтік тергеу-тексеру жүргізуге құқылы.

Заңды негіздер болған жағдайда, еңбек заңнамасында және Биржаның ішкі құжаттарында белгіленген тәртіпте Іскерлік этика кодексінің ережелерін сақтау бойынша өз міндеттерін орындамаған қызметкерлерге тәртіптік шаралар қолданылуы мүмкін. Заң талаптарын, оның ішінде сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл және басқа да салалардағы талаптарды орындамау қылмыстық жауапкершілікке әкелуі мүмкін. Өз кезегінде, брокерлік (дилерлік) Әдеп кодексінің ережелерін бұзу және сыбайлас жемқорлық әрекеттері, Биржа мүшелері тарапынан жол берілетін ықтимал бұзушылықтардың өзге түрлерімен қатар, айыппұл салуды, биржада аккредиттеуді алты ай мерзімге тоқтата тұруды немесе Биржа мүшесі ретінде аккредиттеуді тоқтатуды қоса алғанда, оларға санкциялар қолдануға әкелуі мүмкін.

«Каспий» Тауар биржасы» кез келген дауды бейбіт жолмен шешуді жақтайды. Есепті кезеңде Биржа мен басқа тұлғалар арасында сот процесі болған жоқ.

СЫБАЙЛАС ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ЖӘНЕ ЗАҢСЫЗ ӘРЕКЕТКЕ ҚАРСЫ ІС-ҚИМЫЛ

GRI 2-15, 2-23, 2-25, 2-27, 205-2, 205-3

Маңызды тақырыптар: Сыбайлас жемқорлыққа және заңсыз іс-әрекеттерге қарсы іс-қимыл | Іскерлік этика

Біз сыбайлас жемқорлыққа мүлдем төзбеушілік қағидатын басшылыққа аламыз, бұл Биржа қызметін жүзеге асыру кезінде сыбайлас жемқорлықтың барлық нысандары мен көріністерінде, оның ішінде пара алу немесе коммерциялық парақорлық бойынша делдалдықты қабылдамауды білдіреді.

Биржада сыбайлас жемқорлыққа қарсы қызметті реттейтін ішкі құжаттар бар, олар тұрақты түрде жаңартылып отырады. Біріншіден, бұл барлық Биржа қызметкерлері үшін міндетті болып табылатын Сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясат, сондай-ақ Биржа мүшелеріне қолданылатын сыбайлас жемқорлықтың алдын алу стандарттары.

Сыбайлас жемқорлыққа қарсы басқарудың корпоративтік жүйесі Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес келеді.

Директорлар кеңесі сыбайлас жемқорлыққа қарсы саясатты бекітеді, сондай-ақ Президент Биржа қызметінің Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасының талаптарына, Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясатының қағидаттары мен талаптарына сәйкестігін қамтамасыз ету мақсатында шаралар қабылдау нәтижелері туралы хабардар етеді. Биржа Президенті қарсы іс-қимыл саласындағы ішкі құжаттар ережелерінің сақталуына жалпы бақылауды жүзеге асырады. Сыбайлас жемқорлыққа қарсы нормалардың сақталуын қамтамасыз ететін құрылымдық бөлімше менеджмент жүйесін құру мен оның жұмыс істеуін ұйымдастырушылық-әдістемелік қамтамасыз етуге, бақылауды, мониторингті және оны жетілдіру жөнінде ұсыныстар әзірлеуге жауапты компаенс және тәуекелдерді басқару қызметін айқындады. Компаенс және тәуекелдерді басқару қызметі, басқалармен қатар, қызметкерлердің және өзге де мүдделі тараптардың өтініштерін қабылдайды, сондай-ақ қызметтік тергеудің бастамашысы болады.

Биржаның ішкі құжаттарына сәйкес келесі әрекеттер сыбайлас жемқорлық әрекеттер деп танылады:

- Пайданы/артықшылықты ұсынатын тұлғаның немесе онымен байланысты тұлғаның пайдасына шешім қабылдауға ынталандыру мақсатында кез келген қаржылық, мүліктік және/немесе басқа пайда/артықшылық беру, соның ішінде ұсыныс, уәде беру немесе пара беруді жүзеге асыру.

- Пайданы/артықшылықты ұсынатын тұлғаның немесе онымен байланысты тұлғаның пайдасына шешім шығару үшін қаржылық, мүліктік және/немесе басқа да пайданы/артықшылықты алу, алуға келісім беру, талап ету немесе беруді сұрау.

- Биржаның заңды мүдделеріне қайшы келетін өзінің лауазымдық қызметін заңсыз пайдалану кезінде, қаржылық, мүліктік немесе басқа да пайда/артықшылық алу мақсатында алаяқтық жасау.

- Қазақстан Республикасының сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы қолданыстағы заңнамасын бұзатын кез келген басқа әрекеттер.

- Сонымен қатар, қызметкерлер іскерлік сыйлықтардан және қабылдаушы тарапты тәуелді жағдайға қоятын басқа да ерекше назар аудару белгілерінен бас тартуға міндетті.

- Қызметкерлер өз қызметінің бағыттарына тән сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін сәйкестендіруге және сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл мәселелері бойынша компаенс және тәуекелдерді басқару қызметімен өзара іс-қимыл жасауға міндетті.

Бұл ретте қызметкерлер, сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық, мүдделер қақтығысының орын алғаны немесе Биржаның өз клиенттеріне көрсететін қызметтерінің сыбайлас жемқорлық мақсатында пайдаланылғаны немесе пайдаланылуы мүмкін екендігі туралы дәлелдер немесе нақты күдік болса, бұл туралы сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылық туралы белгілі болған келесі жұмыс күнінен кешіктірмей тиісті бұзушылықтарды сипаттайтын мәліметтерді қоса бере отырып хабарлауға міндетті. Бұл жағдайда қызметкерлер осы басшыға қатысты тиісті күдік туындаған жағдайларды қоспағанда, Компаенс және тәуекелдерді басқару қызметінің басшысына немесе олардың тікелей басшысына хабарлауға міндетті. Құрылымдық бөлімшелердің басшылары қызметкерлерге биржада сыбайлас

жемқорлық әрекеттерін жасау туралы куәліктер мен негізделген күдіктер туралы ақпарат беру құқығына кедергі келтіргені үшін, сондай-ақ қызметкерлерге олар ұсынған өтініштерге байланысты тәртіптік және басқа да ықпал ету шараларын қолданғаны үшін жауапты

Біз сондай-ақ басқа мүдделі тұлғаларға сыбайлас жемқорлық тәуекелдерінің және сыбайлас жемқорлық құқық бұзушылықтарына күдіктердің болуы туралы қолжетімді байланыс арналары және қолданыстағы жедел желі - ethics@csx.kz арқылы, оның ішінде жасырын түрде хабарлау мүмкіндігін береміз.

Сыбайлас жемқорлық бұзушылық немесе оны жасаудың алғышарттары анықталған кезде Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген тәртіпке сәйкес объективті қызметтік тергеу жүргізіледі. Қызметтік тергеп-тексеру қорытындылары бойынша құқыққа қайшы іс-әрекеттер расталған жағдайда, Биржа, егер заңды негіздер болса, заңсыз әрекеттерге қатысқан қызметкерлерге тәртіптік жаза қолдану туралы шешім қабылдауға, сондай-ақ бұл туралы Құқық қорғау және өзге де мемлекеттік органдарға хабарлауға міндеттеме қабылдауға құқылы, олар Қазақстан Республикасының заңнамасымен бұзушыға қатысты әкімшілік, қылмыстық жауаптылық шараларын қолдануы мүмкін.

Сыбайлас жемқорлық әрекеттеріне қатысудан бас тарту нәтижесінде Биржа коммерциялық немесе бәсекелестік артықшылықтарды жіберіп алса да немесе Қазақстан Республикасының Сыбайлас жемқорлыққа қарсы заңнамасын немесе сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы ішкі корпоративтік құжаттарды бұза отырып болдырмауға болатын залалдарға ұшыраса да, сыбайлас жемқорлық әрекеттеріне қатысудан бас тартқан қызметкерлердің жауапкершілікке тартылмайтынына кепілдік береді.

Биржа басқару органдарының мүшелері мен қызметкерлерді сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласындағы корпоративтік саясатпен және рәсімдермен таныстыруды қамтамасыз етеді. Жұмысқа қабылдау кезінде комплаенс және тәуекелдерді басқару қызметі арқылы жаңа қызметкерлер «Каспий «тауар биржасы» АҚ-ның Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл жөніндегі саясатымен танысып, оны сақтау жөніндегі дербес міндеттемеге қол қоюы тиіс. Биржа қызметкерлері болып табылмайтын Директорлар кеңесінің мүшелері осындай ішкі құжаттарды қарау және бекіту барысында сыбайлас

жемқорлыққа қарсы іс-қимыл процесін реттейтін ішкі құжаттармен танысудан өтеді. Есепті кезеңде Биржаның барлық қызметкерлері сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саласында оқудан өтті.

Басқару органдарының мүшелері мен қызметкерлері өздерінің қызметтік міндеттерін орындау кезінде Биржа мен оның акционерлерінің мүдделерін жеке мүдделерінен жоғары қояды деп сенеміз. Бұл ретте біз мүдделер қақтығысын сыбайлас жемқорлық мінез-құлқының көріну факторларының бірі ретінде қарастырамыз.

Осыны ескере отырып, директорлар кеңесі мен қызметкерлер өздерінің қызметтік міндеттерін орындау кезінде:

- Мүдделер қақтығысына әкеп соқтыратын жағдайлардан аулақ болу және шешімді әділ және ақылмен қабылдаған кезде тек Биржаның мүдделерін басшылыққа алу.
- Өзінің қызметтік жағдайын, сондай-ақ олар қол жеткізе алатын ақпаратты жеке мүдделер үшін немесе байланысты адамдардың мүдделері үшін пайдаланбау.
- Мүдделер қақтығысы туралы хабардар ету, нақты немесе ықтимал мүдделер қақтығысына әкеп соғуы мүмкін жеке жағдайлар туралы ақпаратты, соның ішінде жұмысқа қабылдау немесе жаңа лауазымға тағайындау кезінде дереу ашу.

Биржа корпоративтік мүдделер мен қызметкерлер мүдделерінің теңгерімін сақтауға тырысады, мүдделер қақтығысының әрбір жағдайына жеке-жеке қарайды, сонымен бірге адал қызметкерлерді қудалаудан қорғайды. Директорлар кеңесі корпоративтік жанжалдардың алдын алуға, анықтауға және шешуге қатысады.

Қызметкер өзі немесе тікелей бағынысты тұлғасы болып табылатын мүдделер қақтығысының алдын алу немесе шешу жөнінде шаралар қолданбаса не мүдделер қақтығысының туындауы (болу мүмкіндігі) туралы хабарламаса, тәртіптік жазалау шаралары мұндай қызметкерге қолданылуы мүмкін.

Биржа Қазақстан Республикасындағы қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға қарсы күрес бойынша қолданыстағы заңнаманы қатаң сақтауға тырысады.

Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға), терроризмді қаржыландыруға қарсы тиімді іс-қимыл жасау үшін біз Қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға

(жылыстатуға), терроризмді қаржыландыруға және жаппай қырып-жою қаруын таратуды қаржыландыруға қарсы іс-қимыл мақсатында ішкі бақылау қағидаларымен регламенттелген ҚЖ/ТҚҚ қатысты ішкі бақылау жүйесінің жұмыс істеуін қамтамасыз етеміз.

ҚЖ/ТҚҚ саласындағы жауапты қызметкер Биржаның вице-президенті болып табылады. Мұндай жауапты қызметкердің функциялары ішкі аудит қызметінің функцияларымен, сондай-ақ Биржаның жедел (ағымдағы) қызметін жүзеге асыратын бөлімшелердің функцияларымен біріктірілмейді.

Биржа, басқалармен қатар, ҚЖ/ТҚҚ бойынша келесі процедураларды жүзеге асырды:

- Клиенттерді (олардың өкілдерін) және бенефициар иелерін анықтау.
- ҚЖ/ТҚҚ заңдастыру тәуекелінің дәрежесін ескере отырып, клиенттерді жіктеу.
- Автоматтандырылған ақпараттық жүйелер мен бағдарламалық қамтамасыз етуді пайдалану, оның ішінде Қаржы мониторингі агенттігімен тікелей ақпарат алмасу үшін.
- Биржаға және оның брокерлер мен дилерлер қатарындағы мүшелеріне қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға) және терроризмді қаржыландыруға қарсы іс-қимыл мәселелерін регламенттейтін нормативтерде көзделген тізімдердегі контрагенттермен, оның ішінде террористік қызметке қатысы бар адамдардың тізімдеріндегі контрагенттермен, жаппай қырып-жою қаруын таратуды қаржыландыруға, терроризм мен экстремизмді қаржыландыруға байланысты сондай-ақ ұйымдар мен адамдардың тізбелерімен өзара іс-қимыл жасауға тыйым салынады. Оларға қатысты БҰҰ Қауіпсіздік Кеңесінің қарарларына сәйкес халықаралық санкциялар қолданылатын контрагенттермен және олардың бенефициарлық меншік иелерімен өзара іс-қимылға жол берілмейді. Биржа алаяқтық қызметке қатыспайды және алаяқтық әрекеттер жасауда үшінші тұлғаларға қандай да бір жәрдем көрсетпейді.

Егер контрагентпен өзара әрекеттесу кезінде Биржа қызметкері ақшаны жылыстатуға немесе ҚЖ/ТҚҚ басқа тәуекелдеріне қатысты күдіктенсе, ол бұл туралы өзінің тікелей басшысына хабарлауға міндетті.

АДАМ ҚҰҚЫҚТАРЫ

GRI 406-1

Маңызды тақырыптар: Адам құқықтары | Іскерлік этика | Персоналды басқару

Адам құқықтарын сақтау биржа үшін оның тұрақты дамуын қамтамасыз ету және бизнесті жауапты жүргізу қағидаларын сақтау процесінде негізгі құндылық болып табылады.

Биржа Қазақстан Республикасының заңнамасына, 1948 жылғы 10 желтоқсандағы Біріккен Ұлттар Ұйымының Адам құқықтарының жалпыға бірдей декларациясында, 2000 жылғы 26 шілдедегі Біріккен Ұлттар Ұйымының Жаһандық шартында, 1966 жылғы 16 желтоқсандағы экономикалық, әлеуметтік және мәдени құқықтар туралы халықаралық пактіде бекітілген халықаралық нормалар мен стандарттарға сәйкес адам құқықтарын, Халықаралық еңбек ұйымының 1998 жылғы 18 маусымдағы еңбек саласындағы негіз қалаушы қағидалар мен құқықтар туралы, 2011 жылғы 16 маусымдағы адам құқықтары аспектісіндегі кәсіпкерлік қызметтің басшылық қағидаларын сақтауға ұмтылады.

Адам құқықтарын сақтау жөніндегі тәсілдер мен рәсімдер саласындағы корпоративтік құжаттарды жетілдіру шеңберінде іскерлік әдеп кодексі әзірленді және бекітілді, ол басқалармен қатар Биржаның адам құқықтары, тең мүмкіндіктер, кемсітушіліктің кез келген нысандарына қарсы іс-қимыл саласындағы нақты талаптары мен міндеттемелерін белгілейді.

Адам құқықтарын сақтау мәселелерін Директорлар кеңесі бақылайды. Операциялық деңгейде Биржаның адам құқықтары саласындағы қызметі Президенттің құзырында.

Біз адам құқықтары бұзылмауы тиіс және бұл Компанияның беделіне, клиенттер мен қызметкерлердің сеніміне кері әсерін тигізуі мүмкін және сот ісін жүргізуге және мемлекеттік органдардың санкцияларына әкелуі мүмкін деп санаймыз. Есепті кезеңде Қоғамда адам құқықтарын бұзудың бірде-бір оқиғасы тіркелген жоқ.

«Каспий» Тауар биржасы» адамның қадір-қасиетін төмендететін кез келген әрекетке тыйым салады. Қызметкерлер өздерінің лауазымдық жағдайына қарамастан қандай да бір физикалық, ауызша, жыныстық немесе психологиялық қудалауға, қорқытуға, қатыгездікке немесе басшылар мен әріптестердің қоқан-лоққысына ұшырамауы

тиіс. Қызметкерлер өзгелердің ерекше мәдениетіне, пікірлеріне және өмір салтына құрметпен қарауға және басқалардың оларды қалай қабылдайтынын және олардың мінез-құлқы мен қарым-қатынас тәсіліне жауап беретінін ескеруге міндетті. Қызметкерлерге жұмыс орнында қорқыту, өшпенділік, қорлау немесе адамның қадір-қасиетін қорлайтын кез келген әрекетке қатысуға, сондай-ақ мұндай әрекеттерге төзуге тыйым салынады.

Биржа қызметкерлерге, клиенттерге немесе контрагенттерге жынысы, ұлты, діні, әлеуметтік жағдайы, жасы, мүгедектігі немесе басқа ерекше белгілері бойынша кез келген жеке белгілер бойынша кемсітуге тыйым салады.

«Каспий» тауар биржасы» Қазақстан Республикасының ең төменгі еңбек жасы туралы заңнамасының талаптарын сақтайды және балалар еңбегін, сондай-ақ қазіргі заманғы құлдықтың, еріксіз немесе мәжбүрлі еңбектің ешқандай түрін пайдаланбайды.

Біз Биржа мүшелерінен, сондай-ақ Биржаға кез келген тауарларды, жұмыстарды немесе қызметтерді ұсынатын немесе ұсынуға ұмтылатын біздің контрагенттерімізден адам құқықтарын, соның ішінде өздерінің жеткізу тізбегіндегі ұқсас принциптер мен талаптарды алға жылжытуды көздейді деп үміттенеміз. Биржа адам құқықтары бойынша нақты тұжырымдалған корпоративтік ұстанымы бар Биржа мүшелерінің және контрагенттердің болуын құптайды. Сонымен бірге, біз Биржа мүшелері мен контрагенттерден олардың адам құқықтарын сақтауы, қызметкерлерге қатысты кемсітушіліктің алдын алу, мәжбүрлі және балалар еңбегін пайдалану және адам құқықтарына қатысты басқа да тәуекелдер туралы ақпаратты сұрату құқығын өзімізде қалдырамыз.

Кез келген мүдделі тұлға адам құқықтарының ықтимал бұзылуы және кемсітушіліктің кез келген түрлері туралы қолданыстағы ethics@csx.kz жедел желісі арқылы хабарлай алады. Мұндай ақпаратты алғаннан кейін Биржа өтініш берушінің құпиялылығын қорғауды сақтай отырып, объективті және бейтарап ішкі тергеу жүргізеді, соның нәтижесі бойынша қажет болған жағдайда болашақта мұндай бұзушылықтарды болдырмау үшін түзету шаралары әзірленеді және жүзеге асырылады. Адам құқықтары және кемсітпейтін мінез-құлық саласындағы Биржа талаптарын бұзған қызметкерлер, егер заңды негіздер болса, тәртіптік жауапкершілікке тартылуы мүмкін.

АҚПАРАТТЫҚ ҚАУІПСІЗДІК

GRI 2-23, 418-1

Маңызды тақырыптар. Ақпараттық қауіпсіздік

Қаржы секторында ақпараттық қауіпсіздік оқиғалары мен кибершабуылдар санының өсуіне байланысты ақпараттық қауіпсіздікті басқару жүйесі үнемі жетілдіруді және назар аударуды қажет ететінін ескереміз.

Ақпараттық қауіпсіздік саласындағы негізгі ішкі құжат – Ақпараттық қауіпсіздік саясаты, ол Биржаның еншілес компанияларына да қатысты. Ол ақпараттық қауіпсіздіктің ішкі аудитін жүргізу ережелері, Ақпараттық қауіпсіздік тәуекелдерін талдау және бағалау әдістемесі секілді және басқа да бірқатар «негізгі» ішкі құжаттарға қолданылады.

Ақпараттық қауіпсіздік жүйесіне жалпы бақылауды Биржа Президенті жүзеге асырады. Компаниядағы ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жүйесінің жұмысына ақпараттық технологиялар бөлімі жауап береді, оның негізгі функцияларына ақпарат қауіпсіздігіне төнетін қатерлерді анықтау және талдау, деректерді қорғау режимін анықтау, ақпаратты қорғау құралдары мен жүйелерін енгізу және олардың жұмыс істеуін бақылау, сондай-ақ ақпараттың құпиялылық режимінің сақталуын бақылау кіреді.

Биржаның ақпараттық қауіпсіздігін басқару жүйесі ақпараттық-коммуникациялық инфрақұрылымның аса маңызды объектілеріне жатқызылған және Қазақстан Республикасы цифрлық даму, инновациялар және аэроғарыш өнеркәсібі министрінің 2023 жылғы 30 маусымдағы бұйрығының талаптарына сәйкес келеді. Осыған байланысты, біз келесі стандарттарда белгіленген талаптарды сақтау бойынша аттестациядан өткенбіз:

- ҚР СТ ISO/IEC 27001 – стандарты ұйымның жағдайын ескере отырып, ақпараттық қауіпсіздікті басқару жүйесін құру, енгізу, қолдау және үздіксіз жетілдіру талаптарын белгілейді.
- Қазақстан Республикасының мемлекеттік техникалық реттеу жүйесі ISO/IEC 27002 – стандарт ақпараттық қауіпсіздікті басқару құралдарына, оның ішінде оларды енгізу бойынша нұсқаулықтарға қолданылады.

Биржа ақпараттық қауіпсіздік саласындағы кез келген қауіп-қатерге немесе нақты оқиғаларға, оның ішінде құпия ақпараттың жария етілуіне жедел ден қоюды және оның жүйелерін үздіксіз жетілдіруді қамтамасыз етуге тырысады. Үздіксіз жұмыс істеуді және активтердің функционалдығын қалпына келтіруді, соның ішінде жылына кемінде бір рет сынақтан өтетін IT жүйелерінің апаттық қалпына келтіруін қамтамасыз ету бойынша іс-шаралар жоспары әзірленді және бекітілді. Киберқауіптерге және ақпараттық қауіпсіздік инциденттеріне әрекет ету сценарийлері іске асырылды. Барлық анықталған бұзушылықтар бойынша Биржа тиісті шараларды жоспарлау және жүзеге асыру тәртібіне сәйкес тексерулер жүргізеді, оның барысында жауапты қызметкерлер бұзушылықтардың себептерін мұқият талдайды, содан кейін болашақта мұндай жағдайларды болдырмау үшін техникалық және тәртіптік шаралар қабылдайды.

Есепті кезеңде деректердің бұзылуы, ішкі желілерге, қосымшаларға, құрылғыларға, қорғалған жүйелер мен деректерге рұқсатсыз қол жеткізу, шектеулі ақпаратқа қол жеткізу үшін зиянды қолданбалардың қауіпсіздік тетіктерін айналып өтуі сияқты ақпараттық қауіпсіздіктің елеулі бұзушылықтары болған жоқ. Биржаның клиенттері мен қызметкерлеріне ақпараттық қауіпсіздік саласындағы оқиғалар әсер еткен жоқ, оның ішінде аталған мүдделі тұлғалар тарапынан деректердің құпиялылығын бұзуға байланысты негізделген шағымдар түскен жоқ. 2023 жылы ақпараттық қатерлер тәуекелдерін іске асыру нәтижесінде сауда-саттықты тоқтата тұруға әкеп соққан жағдайлар тіркелмеген. Нәтижесінде Ақпараттық қауіпсіздік пен киберқауіпсіздік жүйесінің істен шығуы салдарынан биржада қаржылық шығындар байқалмады.

Қазақстан Республикасындағы қолданыстағы нормативтік талаптарға сәйкес Қоғамның ақпараттық жүйелері аса маңызды ақпараттандыру объектілерінің тізіміне енгізілгенін атап өткен жөн. Осыған байланысты Биржа жыл сайын ақпараттық қауіпсіздік саласында сыртқы аудит жүргізуге міндетті. Есепті кезеңде ақпараттық қауіпсіздік аудиті біздің жүйелеріміз бен процедураларымызда маңызды проблемаларды немесе осалдықтарды анықтаған жоқ. Биржа сонымен қатар ақпараттық қауіпсіздікті басқару жүйесінің жыл сайынғы ішкі аудитін ұйымдастырады.

Биржа құпия және жалпыға қолжетімді емес (инсайдерлік)

ақпаратты, оның ішінде осындай ақпаратқа қол жеткізуді шектеу, оны таратуға, жария етуге немесе қызметкерлермен жасалатын еңбек шарттарында, контрагенттермен жасалатын азаматтық-құқықтық және шаруашылық шарттарда, құпиялылық туралы келісімдерде және өзге де тәсілдермен пайдалануға шектеулерді көрсету арқылы қорғауды қамтамасыз етеді.

Қызметкерлер өздерінің тікелей міндеттерін орындауға байланысты алған кез келген ақпарат құпия болып табылады және егер Биржа бұл ақпараттың жалпыға қолжетімділігін тікелей жарияламаса немесе оны жарияламаса, жариялау қажет емес деп есептейді.

Қызметкерлерге Биржаның ақпараттық технологияларын, ішкі коммуникациялық жүйелерін, жабдықтарын немесе байланыс құралдарын заңсыз немесе әдепсіз әрекеттер, бөгде мақсаттар үшін, киберқылмыс жасау, құмар ойындарға қатысу немесе өз іскерлік қызметін жүргізу үшін пайдалануға қатаң тыйым салынады. Алынбалы медиаға немесе бұлттық қызметтерге ақпаратты рұқсатсыз көшіру, келісілмеген бағдарламалық жасақтаманы орнату, жеке мақсаттар үшін Интернетке кіруді пайдалану сияқты ықтимал рұқсат етілмеген әрекеттер қатаң бақыланады және тоқтатылады.

Жұмысқа қабылданған кезде қызметкерлер еңбек шартына қол қоюы керек, ол басқалармен қатар ақпараттық қауіпсіздік талаптарын сақтау үшін олардың жауапкершілігін белгілейді. Сондай-ақ қызметкерлер ақпараттық қауіпсіздік саласындағы ішкі құжаттардың талаптарымен, ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету жөніндегі қағидалармен және нұсқаулықтармен міндетті түрде танысу парағына міндетті түрде қол қоя отырып, инциденттерге ден қою және олардың алдын алу рәсімдері туралы хабардар ету мақсатында міндетті түрде танысуға тиіс. Сонымен қатар, Биржаның ақпаратты өңдеу құралдарын пайдаланатын үшінші тарап ұйымдарының қызметкерлері мен өкілдері Биржаның ақпараттық қауіпсіздік талаптарын сақтау туралы келісімге қол қоюға міндетті.

Қызметкерлер, ең алдымен, бөлімнің ақпараттық қауіпсіздікке жауапты қызметкерлері, ақпараттық қауіпсіздікке қатысты мәселелер бойынша тұрақты оқытудан өтеді. Сондай-ақ барлық қызметкерлер мамандандырылған брифингтерге қатысады және Биржаның ішкі байланыс арналары арқылы таратылатын ақпараттық қауіпсіздіктің басым аспектілері бойынша әртүрлі ақпараттық материалдармен мерзімді түрде танысады.

«Каспий» тауар биржасының ішкі құжаттары қызметкерлердің өздері анықтаған ақпараттық қауіпсіздікті басқару жүйесіндегі барлық бұзушылықтар туралы хабарлау міндетін белгілейді. Құпия ақпаратты рұқсат етілмеген қол жеткізуден қорғау жүйесінде өздері анықтаған олқылықтарды саналы түрде хабарлаған қызметкерлерді ынталандыру шараларын қолдану көзделген.

Кез келген мүдделі тарап қолжетімді байланыс арналары арқылы, оның ішінде жұмыс істеп тұрған жедел желі, сенім телефоны арқылы Биржаға ақпараттық қауіпсіздік жүйесін бұзу, оның ішінде құпия немесе елеулі жария емес (инсайдерлік) ақпаратты заңсыз тарату, жария ету немесе пайдалану туралы хабарлай алады. Қызметкерлер ұсынатын тәртіп бұзушылар нақты жағдайға байланысты Қазақстан Республикасының заңнамасында және Биржаның ішкі құжаттарында белгіленген тәртіппен тәртіптік, әкімшілік немесе қылмыстық жауапкершілікке тартылуы мүмкін.

Биржаның және оның еншілес компанияларының қызметкерлері АТ трансформациясы, ақпараттық қауіпсіздікті қамтамасыз ету бөлігінде түрлі форумдарға, семинарларға және конференцияларға тұрақты негізде қатысады және мамандарды осы саладағы жаңарып отырған трендтер мен талаптарға оқытуды қамтамасыз етеді.

ДЕРБЕС ДЕРЕКТЕРДІ ҚОРҒАУ

GRI 2-23, 418-1

Маңызды тақырыптар: Жеке деректерді қорғау | Ақпараттық қауіпсіздік | Адам құқықтары

«Каспий тауар биржасы» жеке деректер субъектілері (клиенттер, қызметкерлер және басқа тұлғалар) туралы ақпараттың құпиялылығын қамтамасыз етеді.

Осы саладағы қызметті дұрыс реттеу үшін Директорлар кеңесі Іскерлік этика кодексінен басқа, «Каспий тауар биржасы» АҚ дербес деректерді өңдеу және қорғау саласындағы саясатын бекітті.

Дербес деректерді өңдеу және қорғау мәселелерімен Ақпараттық технологиялар бөлімі айналысады, оның негізгі функциялары осы контексте дербес деректердің қорғалу деңгейін тұрақты бақылауды қамтамасыз етуді, дербес деректерге рұқсатсыз қол жеткізуді

болдырмау немесе оларды осындай ақпаратқа қол жеткізу құқығы жоқ адамдарға беру жөніндегі шараларды іске асыруды, дербес деректерге рұқсатсыз қол жеткізу фактілерін уақтылы анықтауды қамтиды.

Есепті кезеңде дербес деректердің құпиялылығын бұзу және оларды үшінші тұлғаларға заңсыз беру жағдайлары болған жоқ.

Биржа дербес деректерді заңды мақсаттарда және өз қызметі үшін қажетті ақылға қонымды шектерде жинайды, пайдаланады және сақтайды. Егер Қазақстан Республикасының Дербес деректер саласындағы заңнамасында өзгеше көзделмесе, дербес деректерді өңдеу Дербес деректер субъектісінің дербес деректерді өңдеуге келісімімен жүзеге асырылады. Деректер құпиялылығын қамтамасыз ету үшін корпоративтік ақпараттық жүйелерде жеке деректермен орындалған әрекеттердің жазбалары жүргізіледі.

Бұл ретте Дербес деректер субъектілері, оның ішінде Биржаның клиенттері, Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келетін жағдайларды қоспағанда, не биржа алдында орындалмаған міндеттеме болған кезде дербес деректерді жинауға және өңдеуге келісімді кері қайтарып алуға құқылы. Дербес деректер субъектілері тиісті құжаттармен расталған негіздер болған кезде өздерінің дербес деректерін өзгертуді және толықтыруды талап етуге құқылы. Егер Қазақстан Республикасының Дербес деректер саласындағы заңнамасында өзгеше көзделмесе, биржа Дербес деректер субъектісінің келісімінсіз үшінші тұлғаларға жария етпейді және дербес деректерді таратпайды.

Клиенттердің, контрагенттердің, әріптестердің және басқа да адамдардың дербес деректеріне қол жеткізе алатын қызметкерлер Қазақстан Республикасының тиісті заңнамасын және осындай деректерді жинауға, пайдалануға және жария етуге қатысты Биржаның талаптарын сақтай отырып, олардың құпиялылығын сақтауға міндетті.

ЦИФРЛАНДЫРУ

Маңызды тақырыптар: Цифрландыру

Инновациялар мен цифрлық трансформация біздің стратегиямыздың назарында, өйткені Биржа инновациялар мен цифрландыруды негізгі бәсекелестік артықшылық, тұрақты дамудың ажырамас элементтері және корпоративтік экономикалық тиімділік

драйверлері ретінде қарастырады. Электрондық сауда жүйесін жаңғырту және оңтайландыру тұрақты негізде жүргізіледі, онда ақпараттық қауіпсіздік пен клиентке бағдарлану басты назарға алынады. Инновациялар мен цифрландыру саласындағы корпоративтік қызметті жалпы бақылауды Биржа Президенті жүзеге асырады.

Компания автоматтандыру және цифрландыру саласындағы жобаларды түрлі бағыттарда іске асырады. Біз Биржа мүшелеріне біздің негізгі клиенттеріміз ретінде, сондай-ақ сауда-саттыққа қатысушыларға нақты уақыт режимінде нарықтық деректерді ұсынуды көздейтін қауіпсіз және сенімді ақпараттық-цифрлық қызметтер мен технологиялық сервистерді ұсынамыз. Сауда-саттыққа қатысушыларға қызмет көрсетуді оңтайландыру және автоматтандыру үшін біз ERP-мен олардың жүйелерімен біріктірілген өтінімдерді өңдеу жүйесін пайдалану мүмкіндігін ұсынамыз және бұл өз кезегінде тауарларды сатып алу, сондай-ақ құжаттармен, биржалық есептермен алмасу үшін өтінім беру процесін жеңілдетуге және жүйелеуге мүмкіндік береді.

Биржа 2020 жылдан бастап контрагенттермен іс жүзінде барлық ішкі және сыртқы құжат айналымын электрондық форматқа ауыстырды. Мысалы, шарттар, актілер, хаттар және өзге де құжаттама қағаз ресурстарын пайдалануды азайту үшін тек электрондық форматта жүргізіледі және алмасады.

Сауда-саттықтың негізгі түрлерінің бірі мұнай өнімдерінің саудасы болғандықтан, Биржаның сауда жүйесі көмірсутектер бойынша жер қойнауын басқарудың мемлекеттік бірыңғай жүйесімен синхрондалған, мұнда әрбір сауда күнінен кейін мұнай өнімдерінің саудасы туралы барлық ақпарат жүктеп салынады. Синхрондау электрондық үкіметтің бірыңғай шлюзі арқылы жүзеге асырылады, бұл Биржаның IT жүйелерінің сенімділігін тағы бір рет растайды.

Рейтингтік және ақпараттық жүйелердің үздіксіз жұмысын қамтамасыз ету, сондай-ақ қажет болған жағдайда ықтимал жағымсыз жағдайларға жедел ден қою биржа үшін тұрақты негізде басымдық болып табылады. Біз рәсімдер мен бизнес-процестерді цифрландыру Биржаның, оның клиенттері мен контрагенттерінің төмен көміртекті дамуына қосымша үлес қосуға мүмкіндік беретінін ескереміз.

Биржада енгізілген цифрлық шешімдердің ішінде тауарларды, жұмыстарды және қызметтерді тиімді сатып алуға мүмкіндік беретін

бірегей электрондық сауда алаңын атап өткен жөн. Бұл сауда алаңы NADLoC мемлекеттік тізілімімен ақпараттық өзара әрекеттесуді (синхрондау) қамтамасыз етеді.

Биржада клиенттерге жедел көмек көрсету мақсатында саудаға қатысушыларды қолдау және техникалық қолдау көрсету үшін өзінің call-орталығы бар.

Инновацияларды және цифрландыруды тиімді басқару үшін Биржа сандық сауда және басқа жүйелерді, соның ішінде әртүрлі бизнес субъектілері үшін бөлек жүйелерді дамытатын және қолдайтын еншілес компанияларды тартады.

Атап айтқанда, еншілес компаниялардың бірі «FSD» ЖШС бағаны көтеруге немесе төмендетуге баға ұсынысын берудің ашық және жабық нысандары бар аукциондарды, конкурстарды, жария ұсыныстарды, баға ұсыныстарын сұратуларды және биржалық сауда-саттықты қоса алғанда, сауда-саттықтың барлық түрлерін қолдайтын электрондық сауда-саттық жүйелерін және олардың бағдарламалық қамтамасыз етуін әзірлеуші болып табылады. Бұл электрондық базарлар SharePoint, 1C, SAP сияқты бірқатар корпоративтік жүйелермен интеграциялауға мүмкіндік береді.

Коммерциялық компаниялардың сатып алу қызметін автоматтандыру және басқару үшін нарыққа «ақылды сатып алу» бұлтты сервисі шығарылды. Бұдан басқа, ақпараттандыру объектілерінің ақпараттық қауіпсіздік талаптарына сәйкестігін тексеру үшін «Ұлттық аккредиттеу орталығы» ЖШС аккредиттелген сынақ зертханасы жұмыс істейді.

ЕҢБЕК ҰЖЫМЫ

GRI 2-7, 2-19, 2-20, 2-30, 401-1, 401-3, 403-6, 404-1, 404-2, 405-1, 405-2, 406-1

Маңызды тақырыптар: Персоналды басқару | Адам құқықтары

Биржадағы еңбек қатынастары Қазақстан Республикасының заңнамасына толық сәйкес құрылған. Кадр саясатын іске асыру барысында біз жоғары білікті қызметкерлерді тарту және ұстап қалу үшін жағдай жасауға да, оларды дамыту үшін қолайлы ортаны қамтамасыз етуге де назар аударамыз.

HR кадрлық мәселелер Директорлар кеңесінің және Әлеуметтік мәселелер, кадр және сыйақы жөніндегі комитеттің отырыстарында жоғары

деңгейде қаралады. Атқарушы органдар деңгейінде Биржа президенті персоналды басқаруға және ішкі әлеуметтік саясатқа жауап береді.

Кемсітушіліктің кез келген нысандары мен көріністеріне төзбеушілік таныта отырып, Биржа жынысына, шыққан тегіне, ұлтына, дініне және басқа да ерекшеліктеріне қарамастан барлық қызметкерге бірдей еңбек жағдайларын қамтамасыз етеді. Гендерлік теңдікті сақтауға қатысты Биржа тек қана үміткерлердің жұмысқа орналасу үшін кәсіби дағдыларына сүйенеді және ерлер мен әйелдердің тең еңбек жағдайлары мен кәсіби дамуын қамтамасыз етеді. Есепті кезеңде Қоғамда гендерлік кемсітушілік жағдайлары тіркелген жоқ.

Бос жұмыс орындарын толтыру кезінде Биржа бұрыннан жұмыс істеп келе жатқан үміткерлерге артықшылық беруге тырысады, осылайша өз қызметкерлерінің мансаптық және кәсіби өсуіне мүмкіндік береді.

Біз қызметкерлердің ұжымдық шарттар жасасу, жиналыстар мен қауымдастықтар еркіндігіне, сондай-ақ олардың мүдделерін білдіретін ұйымдар құру және салдары туралы қорықпай оларға кіру құқығын мойындаймыз. Жұмыс беруші ретінде Биржа мен қызметкерлер арасында Ұжымдық шарт жасалды, онда қызметкерлер үшін қосымша преференциялар мен қолайлы режим көзделген. Есепті дайындау кезінде Биржаның барлық қызметкерлері Ұжымдық шартқа қатысушы болды.

«Каспий» тауар биржасы» қызметкерлерге әлеуметтік қолдау шараларының пакетін ұсынады, ол, мысалы, әртүрлі өмірлік жағдайларда (жақын туысы қайтыс болған, бала туған, зейнетке шыққан және т.б.) материалдық қолдауды, жылжымайтын мүлік сатып алуға қайтарымды қаржылық көмек көрсетуді, ұялы байланыс ақысын төлеуді және өзге де шараларды қамтиды. Биржа басшылығының келісімі бойынша қызметкерлер қашықтан жұмыс істеуге, сондай-ақ икемді жұмыс кестесін пайдалануға құқылы. Біз қызметкерлерге кәсіби және жеке өмірді біріктіруге мүмкіндік беретін нормаланған еңбек принципіне назар аударамыз.

Биржа қызметкерлеріне Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген, оның ішінде бала күтімі бойынша демалыстардың барлық түріне кепілдік беріледі. Есепті кезеңде және 2022 жылы бірде-бір қызметкер бала күтімі бойынша демалыс алу құқығын пайдаланбаған.

Қызметкерлердің орташа жалақысы есепті кезеңде сыйақылар мен үстемеақыларды қоса алғанда айына 950 мың теңге, немесе жылына 11.4 млн. теңге деңгейінде болды (есепсіз Президенті мен оның жылдық сыйақы). Ер жұмысшылардың орташа жалақысы мен әйел жұмысшылардың жалақысы арасындағы гендерлік алшақтық 57% құрайды. Алайда, бұл елеулі алшақтық негізінен ерлердің басқарушылық және жоғары ақы төленетін лауазымдарда айтарлықтай көп болуымен байланысты. Биржа қызметкерлердің ұқсас лауазымдық міндеттері шеңберінде бірдей жұмыс үшін бірдей ақы төлеу қағидатын ұстанады.

2023 жылы жұмыскерлер сыйақысының орташа өсімі 12% - құрады. Қызметкерлер үшін компания акциялары түріндегі ауыспалы сыйақының болуы көзделмеген.

Еңбек ұжымының біліктілігі мен кәсібилігінің жоғары деңгейін ұстап тұру үшін біз қызметкерлердің іскерлік, кәсіби және әмбебап құзыреттерін дамытуға бағытталған оқыту мүмкіндіктерін жақсартуға тырысамыз.

2023 жылы Компания қызметкерлерін оқытудың жалпы сағаттары 669 сағатқа жетті, оның ішінде жоғары, орта және кіші буын басшылары – 458 сағат, мамандар – 211 сағат болды. Есепті кезеңде бір қызметкерге оқу сағаттарының саны 56 сағат, оның ішінде жоғары, орта және кіші буын басшылары арасында – 76 сағат, мамандар арасында – 35 сағат болды.

Биржа кадрлық мәселелер мен қызметкерлерді ынталандыруды тиімдірек басқару үшін қызметкерлердің жұмысқа тартылу деңгейін өлшеу тәжірибесін енгізді. 2023 жылдың қорытындысы бойынша қызметкерлердің жұмысқа тартылу деңгейі 87,6% құрады, жоспарлы көрсеткіш 70% кем емес. Өлшеу барысында респонденттер жас топтары мен жынысы бойынша бөлінді. Жұмысқа тартудың ең төменгі көрсеткіші 30 жасқа дейінгі жас санатындағы жұмысшылар (85%) және әйелдер (84,7%) арасында тіркелді.

Біз қызметкерлеріміздің салауатты және белсенді өмір салтына деген ұмтылысын қолдаймыз. Атап айтқанда, Биржа өз қызметкерлеріне тұрақты негізде спорт алаңдарын жалға беру арқылы спортпен айналысуға мүмкіндік береді.

2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДАҒЫ ПЕРСОНАЛ
(ДИРЕКТОРЛАР КЕҢЕСІНІҢ МҮШЕЛЕРІН ЖӘНЕ БИРЖАНЫҢ ЕНШІЛЕС
КОМПАНИЯЛАРЫНЫҢ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІН ҚОСПАҒАНДА)

ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІҢ ЖАЛПЫ САНЫ	12
<i>оның ішінде жоғары, орта және төменгі буын басшылары</i>	6
<i>мамандарды қоса алғанда</i>	5
<i>оның ішінде әкімшілік-шаруашылық персонал</i>	1
ЖҰМЫСШЫЛАРДЫҢ ЖЫНЫСЫ БОЙЫНША БӨЛІНУІ	
Әйелдер	4
Ерлер	8
ЖҰМЫСШЫЛАРДЫ ЖАС БОЙЫНША БӨЛУ	
30 жасқа дейін	2
<i>соның ішінде әйелдер</i>	1
<i>соның ішінде ерлер</i>	1
30–50 жас	8
<i>соның ішінде әйелдер</i>	3
<i>соның ішінде ерлер</i>	5
50 жастан асқан	2
<i>соның ішінде ерлер</i>	2
ЕҢ ЖАС ҚЫЗМЕТКЕРДІҢ ЖАСЫ	25
ЕҢБЕК ШАРТЫ БОЙЫНША ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІ БӨЛУ	
Мерзімді еңбек шарты	12
<i>соның ішінде әйелдер</i>	4
<i>соның ішінде ерлер</i>	8
Толық жұмыспен қамтылған қызметкерлер	12
<i>соның ішінде әйелдер</i>	4
<i>соның ішінде ерлер</i>	8
ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІ ҰЛТЫ БОЙЫНША БӨЛУ	
Қазақтар	83%
Орыстар	17%
АБСЕНТЕИЗМ КОЭФФИЦИЕНТІ	0,2%

**2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДАҒЫ ЖАҒДАЙ БОЙЫНША
ЛАУАЗЫМЫ МЕН ЖЫНЫСЫ БОЙЫНША БӨЛІНГЕН ҚЫЗМЕТКЕРЛЕР**

ЖОҒАРЫ, ОРТА ЖӘНЕ ТӨМЕНГІ БУЫН БАСШЫЛАРЫ	
Әйелдер	2
Ерлер	4
МАМАНДАР	
Әйелдер	1
Ерлер	4
ӘКІМШІЛІК-ШАРУАШЫЛЫҚ ПЕРСОНАЛ	
Әйелдер	1
Барлық басшы лауазымдардағы, соның ішінде төменгі, орта және жоғары басшы лауазымдардағы әйелдер үшін жалпы басшылық лауазымдардың %-ы ретінде	33%
Компанияның кіріс әкелетін қызмет салаларындағы басшылық лауазымдардағы әйелдердің үлесі, Компанияның кіріс әкелетін қызмет салаларындағы барлық басшылық лауазымдардағы пайызбен	50%
Жоғары басшылық лауазымдардағы әйелдердің үлесі - Биржа президентінен ең көбі екі деңгейден төмен, жоғары басшы лауазымдардың жалпы санынан пайыздық қатынаста	33%
STEM-мен байланысты лауазымдардағы әйелдердің үлесі жалпы STEM позицияларының % ретіндегі үлесі	0%

**2023 ЖЫЛҒЫ 31 ЖЕЛТОҚСАНДАҒЫ ЖАҒДАЙ БОЙЫНША
ЛАУАЗЫМЫ МЕН ЖАСЫ БОЙЫНША БӨЛІНГЕН ҚЫЗМЕТКЕРЛЕР**

ЖОҒАРЫ, ОРТА ЖӘНЕ ТӨМЕНГІ БУЫН БАСШЫЛАРЫ	
30–50 жас	5
50 жастан асқан	1
МАМАНДАР	
30 жасқа дейін	2
30–50 жас	2
50 жастан асқан	1
ӘКІМШІЛІК-ШАРУАШЫЛЫҚ ПЕРСОНАЛ	
30–50 жас	1

ЕСЕПТІ КЕЗЕҢДЕГІ КАДРЛЫҚ АУЫС-ТҮЙІС

КАДРЛЫҚ АУЫС-ТҮЙІСКЕ ҚАТЫСТЫ ЖАЛПЫ КӨРСЕТКІШ	33%
Жынысы бойынша жасалған кадрлық ауыс-түйіс	
Әйелдер	25%
Ерлер	38%
Жас бойынша бөлінген кадрлық ауыс-түйіс	
30 жасқа дейін	50%
30–50 жас	38%
50 жастан асқан	0%
Еңбек құқықтарын қоса алғанда, кемсітушілікке және адам құқықтарын бұзуға байланысты себептермен болған кадрлық ауыс-түйіс	0
Жұмысқа қабылданған жаңа қызметкерлер	4

ЕҢБЕКТІ ҚОРҒАУ ЖӘНЕ ЖҰМЫС ОРНЫНДАҒЫ ҚАУІПСІЗДІК

GRI 403-1, 403-2, 403-4, 403-5, 403-6, 403-7, 403-8, 403-9, 403-10

Маңызды тақырыптар: Қауіпсіз еңбек жағдайлары

Жауапты жұмыс беруші бола отырып, Компания жазатайым оқиғалардың, жарақаттанудың және кәсіптік аурулардың алдын алу жөніндегі іс-шараларды іске асыруға, қауіпсіз еңбек жағдайларын қамтамасыз етуге ұмтылады.

Биржаның барлық қызметкерлері еңбекті қорғау жүйесімен қамтылған. Биржада қызметкерлердің орындауы міндетті еңбек қауіпсіздігі және кәсіби денсаулық саласындағы талаптарды бекітетін еңбекті қорғау саласындағы бекітілген нұсқаулық қолданылады. Еңбек қауіпсіздігі және кәсіби денсаулық саласындағы талаптарды бұзғаны үшін Биржа қызметкерлері құқықтық негіздер болған кезде тәртіптік жауапкершілікке тартылуы мүмкін. Жұмыс орнындағы қауіпсіздік жөніндегі талаптарды Биржаның объектілерінде жұмыстар жүргізуге немесе қызметтер көрсетуге тартылатын мердігерлік ұйымдар да орындауға міндетті.

Есепті кезең ішінде Биржа қызметінде қызметкерлердің жарақат алуы мен кәсіптік ауруларына әкеп соқтырған инциденттер тіркелген жоқ. 2023 жылы LTIFR көрсеткіші 0 құрады. Биржа жыл сайын еңбек қауіпсіздігі және денсаулықты қорғау саласындағы қатерлер мен қауіпті факторларды анықтау үшін ішкі инспекциялар мен тексерулер жүргізеді.

Денсаулыққа және қауіпсіздікке қауіп төндіретін жағдай туындаса қызметкерлер бұл туралы өзінің тікелей басшысына дереу хабарлауға тиіс. Бұл ретте қызметкерлер, егер олардың өмірі мен денсаулығына еңбекті қорғау және қауіпсіздік техникасы талаптарының бұзылуына байланысты негізделген қауіп төнсе, жұмыстан бас тартуға құқылы.

Биржа аумағында және объектілерінде немесе Биржа атынан қызметті жүзеге асыру кезінде қызметкерлерге алкогольдік және есірткілік заттарды тұтынуға, сондай-ақ жұмыс орнында мас немесе есірткілік масаң күйде болуға тыйым салынады.

«Каспий» тауар биржасы» қызметкерлермен кеңеседі және қызметкерлерді еңбек міндеттерін орындауға байланысты қатерлер мен қауіпті факторлардың алдын ала анықтау процесіне тартуды қолдайды. Қызметкерлер еңбекті қорғау мәселелерін басқару жүйесін әзірлеу, енгізу және бағалау жөнінде негізделген ұсыныстар енгізе алады.

Биржа еңбек қызметіне байланысты жазатайым оқиғаларды мұқият тексеруді қамтамасыз етеді, оның ішінде еңбек қызметіне байланысты жазатайым оқиғалар мен кәсіптік ауруларды тіркеу, есепке алу және талдау ісін атқарады. Еңбек қызметіне байланысты жазатайым оқиғаларды тергеп-тексеруді Биржа Президенті басқаратын комиссия жүргізеді.

Компанияның барлық жаңа қызметкері еңбек қауіпсіздігі және өрт қауіпсіздігі бойынша міндетті кіріспе нұсқамалардан өтеді.

КЛИМАТТЫҚ ӘСЕРДІ БАСҚАРУ

GRI 2-25, 201-2, 305-1, 305-2, 305-3, 305-4

Маңызды тақырыптар: Климаттық күн тәртібі | Тәуекелдерді басқару

Биржаның іскерлік этика кодексі қоршаған ортаға әсерді барынша азайту, қоршаған орта сапасын жақсарту тұрақты даму саласындағы корпоративтік басымдық болып табылатынын айқындады. Біз климаттың өзгеруі әлемдік экономиканың жай-күйіне, қоршаған ортаға және адамдардың әл-ауқатына айтарлықтай әсер ететін ұзақ мерзімді күрделі мәселе екенін мойындаймыз.

Осы контексте біз Қазақстан Республикасының декарбонизация саласындағы халықаралық міндеттемелерін орындауға және Қазақстан Республикасының 2060 жылға дейінгі көміртегі бейтараптығына қол жеткізу стратегиясын іске асыруға жәрдемдесуді, климатпен байланысты өзіндік климаттық тәуекелдер мен мүмкіндіктерді басқаруды, Биржа мен оның қызметінің климатқа теріс әсерін төмендетуді маңызды міндет ретінде айқындаймыз, ол келесі шаралар мен бастамаларды енгізу есебінен іске асырылады:

- Халықаралық және ұлттық стандарттарға сәйкес парниктік газдар эмиссияларының мониторингі мен басқару жүйесін ұйымдастыру.
- S2 «климатқа байланысты ашу» Қаржылық есептіліктің халықаралық стандарттары (ХҚЕС) стандарты және Task Force on Climate-related Financial Disclosures (tcfд, климатқа байланысты

қаржылық ақпаратты ашу жөніндегі жұмыс тобы) ұсынымдары сияқты Климаттық ақпаратты ашу саласындағы халықаралық стандарттар мен ұсынымдарға сәйкес жыл сайынғы есеп беру тәжірибесін енгізу.

- Климатқа байланысты елеулі тәуекелдер мен мүмкіндіктерді тиісінше басқару үшін корпоративтік басқару жүйесін реформалау.
- Климаттық күн тәртібіне байланысты мәселелер бойынша қызметкерлердің хабардар болуын және құзыретін арттыру.
- Парниктік газдар эмиссияларын қысқарту мүмкіндіктерін іске асыру.

Биржа 2030 жылға дейінгі кезеңде шығарындылардың таза нөлдік деңгейіне (Net-Zero) қол жеткізуді қамтамасыз етуді жоспарлап отыр, базалық жыл ретінде 2023 жыл таңдалды. Біз орта мерзімді перспективаға есептегенде корпоративтік климаттық саясаттың негізгі бағыттарын айқындау болжанатын Климаттық стратегияны әзірлеуді жүзеге асырып жатырмыз.

Климаттық әсерді басқару жүйесі ұйымдық құрылымның барлық деңгейлерін қамтиды.

Директорлар кеңесі стратегиялық құжаттарды бекітуді қоса алғанда, климаттың өзгеруі саласындағы стратегиялық міндеттерді бекіту және іске асырылуын бақылау үшін жауап береді. Президент тұрақты даму жөніндегі жұмыс тобының қолдауымен Компаниядағы экологиялық менеджменттің нәтижелілігін бағалауды және заңнамаға сәйкестігін бақылауды жүзеге асырады, климаттық күн тәртібін, оның ішінде климаттық тәуекелдерді басқару жөніндегі іс-шаралардың мақсаттарына қол жеткізуді және іске асырылуын қамтамасыз етеді. Тәуекел-менеджмент бөлімшесі тәуекелдерді басқару процесін үйлестірумен, климаттық тәуекелдерді бағалаумен, тәуекелдер бойынша есептерді Директорлар кеңесі мен Президентке ұсынумен айналысады. Құрылымдық бөлімшелердің басшылары қоршаған ортаны қорғау және климаттық тәуекелдерді басқару саласындағы іс-шараларды іске асыру үшін жауапты болады.

Көміртекті реттеуді қатаңдатуға, көміртегі бейтараптығы бойынша корпоративтік мақсаттарды әзірлеуге және парниктік газдар шығарындыларымен байланысты әлеуетті корпоративтік қаржылық шығындарды түсінуді кеңейту мақсатында біз көміртектің жасырын бағасы (shadow carbon price) тәжірибесін пайдалануға бастама жасадық. Көміртегінің жасырын бағасы көміртегінің теориялық бағасы болып табылады және біз Биржаның көміртегінің ықтимал болашақ реттеуші бағаларына сезімталдығын және осындай бағалардың Биржа қызметінің тұрақтылығы мен оның қаржылық көрсеткіштеріне әсерін

бағалау үшін ерікті түрде пайдаланамыз.

Көміртектің ішкі бағасының нысаналы мәні 2030 жылға дейінгі кезеңде орташа табысы бар елдерде енгізуге Халықаралық Валюта Қоры ұсынған көміртегі салығының нысаналы мәніне сәйкес 1 тонна CO₂ – экв үшін 50 АҚШ доллары болып табылады. Енгізілген көміртектің жасырын бағасы Score 1 және score 2 санатындағы парниктік газдар шығарындыларын қамтиды.

КӨМІРТЕГІ БІРЛІКТЕРІНІҢ САУДАСЫ

Биржа көміртегі бірліктері нарығының жұмыс істеуі Қазақстан Республикасы мен ұлттық бизнестің климат жөніндегі Париж келісіміне сәйкес міндеттемелерді орындау процесінің маңызды элементі және экономикалық ынталандырушысы ретінде көрінетінін негізге алады.

«Каспий» тауар биржасы» Қазақстан Республикасында қолданылатын квоталау және сауда жүйесі шеңберінде көміртегі бірліктерімен сауда-саттық ұйымдастырады. Ұлттық заңнамаға сәйкес көміртегі бірліктерінің мынадай түрлері айқындалды: қабылданатын квоталарды бөлудің ұлттық жоспарына сәйкес мемлекет бөлетін парниктік газдар шығарындыларына квота және офсеттік жобаны іске асыру шеңберінде шығарылған қысқарту бірлігі. Бұл көміртегі бірліктері тауар болып танылды, осыған байланысты олар Қазақстан Республикасының тауар биржаларында саудаға жіберілді.

Сауда-саттықты ұйымдастыру мақсатында Биржада екі сауда құралы - KZQ (квоталар саудасы үшін) және KCR (қысқарту бірліктері саудасы үшін) бекітілді. Осы сауда-саттық бойынша бір лоттың мөлшері 1 тонна CO₂-экв-ке тең болды. Сауда-саттық күн сайын өткізіледі.

Сатушылар мен сатып алушылар ресурс пайдаланушы-орнату

операторлары, жоба инвесторлары, жоба инвесторы көрсеткен үшінші тарап және жаңа орнату операторы болып табылады. Бұл ретте көміртегі бірліктерінің мемлекеттік тізілімінде ашық шоттың болуы міндетті. Сауда-саттыққа қатысу үшін сатып алушы мен сатушы «Тауар биржалары туралы» Қазақстан Республикасының Заңын ескере отырып, биржада мүдделерін білдіру үшін брокерлік ұйыммен шарт жасасуға тиіс. Егер сатып алушы немесе сатушы өз атынан сауда-саттыққа қатысуға шешім қабылдаған жағдайда, брокерлік/дилерлік қызметпен айналысуға лицензия алу және мүшелік туралы регламентке сәйкес биржада аккредиттеу қажет.

ПАРНИКТІК ГАЗДАР ШЫҒАРЫНДЫЛАРЫ

2021 жылдан бастап биржа GHG Protocol әдістемесі бойынша Score 1, Score 2 және Score 3 бойынша парниктік газдар шығарындыларына жыл сайын сандық бағалау жүргізеді. 2022 және 2023 жылдары парниктік газдар шығарындыларын бағалау тәуелсіз сыртқы верификациядан өтті, аккредиттелген верификатор - «SSDC» ЖШС (Қазақстан Республикасы).

Есепті кезеңде бағалау келесі парниктік газдардың шығарындыларын қамтыды:

- CO₂ – көмірқышқыл газының баламасында 42,4 тонна.
- CH₄ – CH₄-көмірқышқыл газының баламасында 0,03 тонна.
- N₂O – көмірқышқыл газының баламасында 0,45 тонна.
- HFCs – көмірқышқыл газының баламасында 0,11 тонна.

2023 ЖЫЛҒЫ ПАРНИКТІК ГАЗДАР ШЫҒАРЫНДЫЛАРЫ	2022 ЖЫЛҒЫ ПАРНИКТІК ГАЗДАР ШЫҒАРЫНДЫЛАРЫ	2021 ЖЫЛҒЫ ПАРНИКТІК ГАЗДАР ШЫҒАРЫНДЫЛАРЫ
Scope 1	Scope 1	Scope 1
17,06 тонна көмірқышқыл газына тең.	4,45 тонна көмірқышқыл газына тең.	12 тонна көмірқышқыл газына тең.
Scope 2	Scope 2	Scope 2
17,24 тонна көмірқышқыл газына тең.	10,12 тонна көмірқышқыл газына тең.	19 тонна көмірқышқыл газына тең.
Scope 3	Scope 3	Scope 3
8,69 тонна көмірқышқыл газына тең.	8,04 тонна көмірқышқыл газына тең.	7 тонна көмірқышқыл газына тең.

Score 2 бойынша шығарындыларды есептеу location-based әдісімен жүргізілді. Score 3 бойынша шығарындылар Парниктік газдар жөніндегі хаттаманың техникалық негізінде (GHG Protocol. Technical Guidance for Calculating Scope 3 Emissions) «сатып алынған тауарлар мен қызметтер», «қызметкерлердің жұмысқа баруы», «қызметкерлердің іссапарлары» санаттары бойынша есептелді.

2023 жылы Score 1 және score 2 бойынша шығарындылардың жиынтық көлемі бойынша Биржаның көміртегі ізі 1 жұмысшыға шаққанда көмірқышқыл газының баламасында барлығы 2,86 тоннаны құрады. Есепті кезеңдегі кіріске келтірілген score 1 және score 2 парниктік газдар шығарындыларының үлес мәні (миллион АҚШ долларына шаққандағы көмірқышқыл газының баламасындағы тонна) – 36,1.

КЛИМАТТЫҚ ТӘУЕКЕЛДЕР МЕН МҮМКІНДІКТЕР

Биржа қысқа, орта және ұзақ мерзімді кезеңдерде (тиісінше 0-3 жыл, 3-10 жыл және 10-30 жыл) физикалық және өтпелі климаттық тәуекелдерді сәйкестендіруді және пилоттық бағалауды аяқтады және оларды корпоративтік жүйені тәуекелдерді басқару жүйесімен біріктіруді бастады. Біз жыл сайын физикалық және өтпелі климаттық тәуекелдерді бағалайтын боламыз.

Климатты модельдеу және климаттық тәуекелді талдау мақсатында Биржа сыртқы сарапшылардың қолдауымен Климаттың өзгеруі жөніндегі үкіметаралық топтың Алтыншы бағалау есебінің үш климаттық сценарийін қолданды - SSP1-2.6, SSP2-4.5 (базалық сценарий) және SSP5-8.5. Биржа TCFD ұсынымдарында кем дегенде екі сценарийді пайдалану қарастырылғанын ескереді, олардың біреуі Париж климаттық келісімінің мақсаттарына сәйкес келуі керек (жаһандық температураның көтерілуі осы ғасырдың соңына қарай 2 ° C-тан аспайды). Өтпелі тәуекелдерді сәйкестендіру және талдау үшін сыртқы сарапшылардың пікіріне қосымша Қазақстан Республикасының 2060 жылға дейінгі көміртегі бейтараптығына қол жеткізу стратегиясына сәйкес төмен көміртекті даму саласындағы ұзақ мерзімді ұлттық міндеттемелер, сондай-ақ климаттық реттеу, халықаралық бастамалар және әлемнің озық мемлекеттері мен мемлекетаралық бірлестіктеріндегі климат саласындағы биржалық және қаржы ұйымдарының корпоративтік міндеттемелері саласындағы процестер пайдаланылды. Қазақстан Республикасы климат жөніндегі

халықаралық бастамалардың толыққанды қатысушысы, соның ішінде климат жөніндегі Париж келісіміне қол қоюшы болып табылатынын атап өткен жөн.

Климаттық тәуекелді бағалау нәтижелері климаттың өзгеруі қысқа мерзімді перспективада (алдағы үш жылда) Биржа қызметіне айтарлықтай әсер етпейтінін көрсетеді. Нәтижесінде, қазіргі уақытта біз бірінші кезекте тиісті тәуекел факторларының тұрақты мониторингіне назар аударамыз.

Биржаның қысқа және орта мерзімді перспективада физикалық тәуекелдердің ықтимал әсеріне ұшырауы таңдалған сценарийге қарамастан, оның ішінде Компанияның меншігіндегі кеңселері мен басқа да объектілерінің болмауы фонында, сондай-ақ, оның шектеулі географиялық қатысуы – қызметі мен қызметкерлері Қазақстан Республикасының Астана қаласында шоғырланған. Болжамдық кезеңде Астана қаласына тән негізгі төтенше физикалық қауіптерді атап өтетін болсақ олар: су тасқыны (негізінен көктемгі-жазғы кезең); қатты аяз, өте төмен температура; қатты желдер, дауылдар.

Экономиканың басқа салаларынан айырмашылығы, биржалық ұйымдар үшін Биржа мүшелерінің, тауарларды сатушылар мен сатып алушылардың қызметі мен активтеріне, сондай-ақ шикізат (көміртекті) тауарлармен тікелей сауда операцияларына байланысты жанама тәуекелдердің маңызы жоғары.

Көміртекті көп қажет ететін тауарлармен (мысалы, көмір, цемент, мұнай өнімдері) сауда операцияларына жоғары тәуелділікті ескере отырып, Биржа, әсіресе орта және ұзақ мерзімді перспективада, негізінен өтпелі Климаттық тәуекелдерге ұшырауы мүмкін. Өтпелі тәуекелдер арасында Биржаның бизнес-моделіне, қызметі мен активтеріне ықпал ету бойынша негізгі реттеуші және құқықтық және нарықтық тәуекелдерді, оның ішінде ұлттық және жаһандық экономиканы декарбонизациялау шеңберінде көміртекті қажетсінетін қызмет түрлері мен тауарларға қатысты мемлекеттің ықтимал реттеуші шектеу шараларына байланысты, қаржылық емес ақпаратты ашу талаптарымен, сондай-ақ экономиканың көміртекті қажетсінетін секторларының өнімдеріне қатысты нарықтық конъюнктура мен сұраныстың өзгеруіне байланысты тәуекелдерді атап өтуге болады.

Қысқа мерзімде жүзеге асыру үшін Биржа қарастырған физикалық тәуекелдерді және өтпелі тәуекелдерді азайту шаралары

мыналарды қамтиды:

- Директорлар кеңесі мүшелерінің және биржа қызметкерлерінің климаттың өзгеруі саласындағы құзыреттерін дамыту.
- Климаттың өзгеруіне байланысты тәуекелдерді жыл сайынғы бағалау.
- Климат туралы деректерді және климаттық тәуекел факторларының биржа қызметіне әсерін тұрақты мониторингілеу және талдау.
- Биржаның Климаттық стратегиясын әзірлеу және іске асыру.
- Қазақстан Республикасындағы және шетелдік юрисдикциялардағы климат және декарбонизация саласындағы заңнамалық бастамалардың мониторингі, климат саласындағы халықаралық стандарттар талаптарының мониторингі.
- Нарықтық артықшылықтар мониторингі және сауда-саттыққа қатысушылардың талаптарын есепке алу.
- Метеорологиялық гидрологиялық және өзге де жағдайлардың мониторингі, кейбір төтенше жағдайлар кезінде операциялық қызметті түзету.
- Ішкі және сыртқы есеппен тұрақты қамтамасыз ету, оның ішінде Биржаның Директорлар кеңесі мен басқа да басқару органдарына климаттық тәуекелдерге ұшырау туралы өзекті ақпаратпен қамтамасыз ету.
- Персоналдың жұмыс жағдайын дер кезінде өзгерту мақсатында бақылау.
- GHG Protocol хаттамасына сәйкес Score 1, score 2, score 3 парниктік газдар шығарындыларын жыл сайынғы бағалау және тексеру
- АҚ қызметін және активтерін сақтандыру (қажет болған жағдайда).
- Жаңартылатын энергия сертификаттарын (iREC) сатып алу және Биржаның көміртегі ізін өтеу үшін офсеттерді пайдалану (қажет болса).
- Көміртегінің ішкі бағасын анықтау тәжірибесін пайдалану.
- Климаттық мүмкіндіктерді бағалаудың бөлігі ретінде, ұзақ мерзімді перспективада Биржаның негізгі мүмкіндіктері мыналар деп есептейміз
- Көміртегі бірліктерінің биржалық саудасын, оның ішінде ерікті нарық шеңберінде жандандыру.
- Төмен көміртегі ізі бар немесе климатқа оң әсер ететін тауарлар саудасын дамыту есебінен Биржаның бәсекеге қабілеттілігін арттыру.

ЕСЕП ТУРАЛЫ

GRI 2-1, 2-2, 2-3, 2-4, 2-5, 2-14, 3-1, 3-2

«Каспий «тауар биржасы» АҚ-ның Тұрақты даму саласындағы 2023 жылғы есебі Биржаның орнықты даму саласындағы қызметінің мақсаттары, нәтижелері мен перспективалары туралы хабардар ету мақсатында әртүрлі мүдделі тараптарға жолданды.

Есепте «Биржа», «Каспий «тауар биржасы», «Біз», «Компания» терминдері әр түрлі нысандарда еншілес компанияларды қамтымастан «Каспий» тауар биржасы» АҚ-ға тең.

Егер өзге дерек көрсетілмесе, есепте ұсынылған ақпарат есепті кезең болып табылатын 2023 жылғы 1 қаңтардан бастап 31 желтоқсанды қоса алғандағы кезеңдегі Биржаның жағдайын көрсетеді. Кейбір жағдайларда Есеп жарияланған сәтте болған елеулі оқиғалар ашылады.

Есеп мынадай стандарттар мен ұсынымдарға сәйкес дайындалды:

- Жаһандық есеп беру бастамасының (GRI) стандарттары.
- Климатқа байланысты қаржылық ақпаратты жариялау жөніндегі жұмыс тобының ұсыныстары (TCFD).
- 2021 жылғы 10 наурызда «Қазақстан қор биржасы» АҚ бекіткен Бағалы қағаздарға рұқсат беру бастамашыларының ақпаратты жариялау қағидаларымен.

Есепте БҰҰ-ның тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізу шеңберінде тұрақты даму саласындағы қызмет туралы ақпарат айтылады. Бұдан басқа, мүдделі тараптар мен Биржаның бизнесі үшін елеулі мәні бар өзге де ақпарат пен мәліметтер берілген.

Біз есепте теңдестірілген, түсінікті, толық, сенімді және нақты ақпарат береміз. Егер мұндай ақпарат мүдделі тараптар үшін маңызды болса, Биржа мүдделі тараптарға жағымсыз әсерлер туралы ақпаратты жариялаудан қашпайды. Биржа қаржылық емес есептілікті бірінші рет шығарғандықтан есепте өткен жылдардағы деректерге түзетулер енгізілмеген. Кестелердегі және Есептің басқа жерлеріндегі кейбір қорытындылар жалпы берілді және жеке көрсеткіштердің қосындысына сәйкес келмеуі мүмкін.

Ақпаратты жинақтау мен біріктіруді Биржа Президентінің

бақылауындағы құрылымдық бөлімшелер жүзеге асырды. Есептің сапасын арттыру үшін оны дайындауға сыртқы кеңесшілер тартылды. Тәуелсіз сыртқы тексеруші растаған парниктік газдар шығарындылары деректерін қоспағанда, есеп шектеулі сыртқы растаудан өткен жоқ.

Биржаның 2023 жылдың 31 желтоқсанында аяқталған жылдағы қаржылық нәтижелері туралы ақпарат Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес жасалған, аудиттен өткен жеке қаржылық есеп беруде ұсынылған. Қаржылық есептілік кезеңі - жыл сайынғы, қаржылық емес есептілік циклімен сәйкес келетін кезең. Осы есептегі қаржылық көрсеткіштер Биржаның жеке қаржылық есептілігі негізінде дайындалды. Есепте қаржылық көрсеткіштер негізінен теңгемен ұсынылған.

Есепті Биржаның Директорлар кеңесі 2024 жылдың 28 қазанында бекітті. Есеп Биржаның ресми сайтында қазақ, орыс және ағылшын тілдерінде жарияланады.

ЕСЕПТИҢ МАҢЫЗДЫ ТАҚЫРЫПТАРЫН АНЫҚТАУ

GRI 2-14, 3-1, 3-2

2023 ЖЫЛҒА АРНАЛҒАН МАҢЫЗДЫ ТАҚЫРЫПТАР

1 БАСЫМДЫҚ	2 БАСЫМДЫҚ	3 БАСЫМДЫҚ
1. Корпоративтік басқару сапасы	Адам құқықтары	Климаттық күн тәртібі
2. Іскерлік этика	Тәуекелдерді басқару	Қауіпсіз еңбек жағдайлары
3. Сыбайлас жемқорлыққа және заңсыз әрекетке қарсы іс-қимыл	Цифрландыру	
4. Персоналды басқару	Дербес деректерді қорғау	
5. Ақпараттық қауіпсіздік		

Біз есептің маңызды тақырыптарын өзара байланысты төрт кезең шеңберінде анықтаймыз.

1 Қаржылық емес ақпаратты ұсынудың қолданыстағы стандарттарына, халықаралық ESG рейтингтерінің талаптарына, тең компаниялардың ақпаратты ұсыну тәжірибесіне және тұрақты даму аспектілерін реттейтін Биржаның ішкі құжаттамасына талдау жүргізу. Биржаның экономикалық қызметін сыртқы сарапшылардың талдауы. Бұл кезеңнің нәтижесі маңызды тақырыптардың алдын ала (кеңейтілген) тізімін қалыптастыру болып табылады.

2 Сауалнама әдісін қолдану арқылы мүдделі тараптарға сауалнама жүргізу, оның нәтижелері бойынша мүдделі тараптардың әртүрлі топтары үшін маңызды тақырыптар айқындалады.

3 Маңызды тақырыптардың қорытынды тізбесін қалыптастыру және оларды екі мәнділік қағидаты негізінде басымдықтың үш тобына бөлу. Бірінші кезектегі тақырыптар ең маңызды болып белгіленді.

4 Биржаның Директорлар кеңесінің маңызды тақырыптардың қорытынды тізбесін қарауы және бекітуі.

Көрсетілген кезеңдердің қорытындылары бойынша 11 маңызды тақырып айқындалды, олар бойынша ақпарат есепте егжей-тегжейлі ұсынылған. Келесі есепті кезеңдерге есептегенде биржа басшылығы қос маңыздылық қағидаты негізінде маңызды тақырыптарды жыл сайын талдауды және қайта қарауды жүзеге асыру туралы шешім қабылдады.

МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРМЕН ӨЗАРА ІС-ҚИМЫЛ

GRI 2-29

НЕГІЗГІ МҮДДЕЛІ ТАРАПТАР	МҮДДЕЛІ ТАРАПТЫҢ МҮДДЕЛЕРІ МЕН ҮМІТТЕРІ	ӨЗАРА ІС-ҚИМЫЛ ТӘСІЛДЕРІНІҢ ҮЛГІЛЕРІ
<p>Акционерлер</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Бизнесті кеңейту және оның табыстылығын арттыру. • Бизнес моделінің ұзақ мерзімді тұрақтылығы. 	<ul style="list-style-type: none"> • Акционерлердің жалпы жиналысын өткізу. • Қаржылық және қаржылық емес ақпаратты ұсыну. • Тұрақты байланыс, оның ішінде электрондық байланыс құралдарын пайдалану. • Сұраныс бойынша қажетті деректерді беру.
<p>Клиенттер мен саудасаттыққа қатысушылар</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Биржаның қызметтері мен цифрлық жүйелерінің жоғары сапасы мен сенімділігі. • Биржа дамуының тұрақтылығы мен болжамдылығы. • Биржа қызметінің ашықтығы. 	<ul style="list-style-type: none"> • Іс-әрекеттерді бақылау және туындаған мәселелер бойынша жедел шешім қабылдау. • Ақпараттық қауіпсіздік саласындағы шараларды жүзеге асыру. • Жаңа цифрлық шешімдерді әзірлеу және іске қосу. • Өтініштерге жауап беру. • Сұраныс бойынша ақпарат беру. • Қанағаттануды бағалауға арналған сауалнама. • Қаржылық және қаржылық емес ақпаратты ұсыну.
<p>Қызметкерлер</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Еңбек заңнамасын сақтау. • Кәсіби және мансаптық өсу. • Жайлы және қауіпсіз жұмыс орындары. 	<ul style="list-style-type: none"> • Компания басшылығының қатысуымен тұрақты түрде ашық талқылаулар • Байланыс арналары арқылы ақпараттандыру және кері байланыс жинау. • Қызметкерлерді оқыту және дамыту. • Ұжымдық шарт, қызметкерлерді қосымша әлеуметтік қолдау шаралары. • Қатысу деңгейін жыл сайынғы өлшеу.

<p>Жеткізушілер</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Шарттардың талаптарын және сатып алу рәсімдерінің ережелерін сақтау. • Сатып алу рәсімдерінің қолжетімділігі мен ашықтығы. • Тиімді кері байланыс. 	<ul style="list-style-type: none"> • Заң талаптарына сәйкес сатып алуды жүзеге асыру. • Іскерлік кездесулер, келіссөздер, консультациялар өткізу. • Сыбайлас жемқорлыққа қарсы шараларды жүзеге асыру.
<p>Мемлекеттік билік органдары, реттеушілер</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Заңнама мен реттеуші талаптардың сақталуы. • Бизнесі ашық жүргізу. • Салық міндеттемелерін орындау. • Биржаны дамыту мәселелері бойынша мемлекеттік органдармен өзара іс-қимыл жасау. 	<ul style="list-style-type: none"> • Қаржылық және қаржылық емес ақпаратты ұсыну. • Реттеуші және қадағалау органдарына қолжетімділікті және қажетті ақпаратты қамтамасыз ету. • Міндетті есепті уақтылы және толық ұсыну. • Салық және бюджетке төленетін басқа да төлемдерді уақтылы және толық төлеу. • Биржа қызметінің заңды талаптарға сәйкестігін қамтамасыз ететін ішкі құжаттардың болуы.
<p>Қор биржасы</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Эмитенттердің бағалы қағаздар листингі ережелерін сақтауы. • Бизнесі жүргізудің ашықтығы. 	<ul style="list-style-type: none"> • Қаржылық және қаржылық емес ақпаратты ашу. • Сұрау салу бойынша ақпарат беру. • Компания басшылығының қор биржасы талаптарын сақтау процесін бақылауы.

GRI СТАНДАРТТАРЫНЫҢ ИНДЕКСІ

«Каспий тауар биржасы» АҚ-ның 2023 жылға арналған тұрақты даму саласындағы есебі 2021 жылы түзетулер енгізілген GRI стандарттарына, оның ішінде GRI 1: Foundation 2021 стандартына сәйкес дайындалды.

ИНДЕКСІ	КӨРСЕТКІШ	ЕСЕПТЕГІ БӨЛІМНІҢ АТАУЫ ЖӘНЕ ТҮСІНІКТЕМЕЛЕР
GRI 2 ЖАЛПЫ ЖАРИЯЛАНЫМ 2021		
1. ҰЙЫМДАСТЫРУ ЖӘНЕ ЕСЕП БЕРУГЕ ДАЙЫНДАУ ТУРАЛЫ ҚЫСҚА МӘЛІМЕТ		
2-1	Ұйым туралы ақпарат	«Биржа туралы» бөлім. «Есеп туралы» бөлім. «Байланыс ақпараты» бөлімі.
2-2	Ұйымның тұрақты даму есебіне енгізілген заңды тұлғалар	«Есеп туралы» бөлім. Қаржылық емес есеп беру саласына Биржаның еншілес ұйымдары кірмейді.
2-3	Есеп беру кезеңі, есеп беру жиілігі және байланыс ақпараты	«Есеп туралы» бөлім. «Байланыс ақпараты» бөлімі.
2-4	Ақпараттағы өзгерістер	"Есеп Туралы" бөлім. Тұрақты даму саласындағы есепті биржа алғаш рет дайындады.
2-5	Есеп берудің сыртқы кепілдігі	«Есеп туралы» бөлім. Ешқандай сыртқы кепілдік берілген жоқ. Парниктік газдар шығарындыларын бағалау бойынша сыртқы тексеру жүргізілді.
2. ҰЙЫМНЫҢ ҚЫЗМЕТІ ЖӘНЕ ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРІ		
2-6	Ұйымның қызметі, құн тізбегі және басқа іскерлік қатынастар туралы ақпарат	«Биржа туралы» бөлім.
2-7	Ұйымның штаттық қызметкерлері	«Жұмыс күші» бөлімі.
2-8	Ұйымның штаттық қызметкері болып табылмайтын қызметкерлер	Есепті кезеңде мұндай қызметкерлер болған жоқ.
3. КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ		
2-9	Басқару құрылымы мен құрамы	«Корпоративтік басқару» бөлімі.

2-10	Жоғарғы басқару органын сайлау және бекіту тәртібі	«Корпоративтік басқару» бөлімі.
2-11	Жоғарғы басқару органының басшысы	«Корпоративтік басқару» бөлімі.
2-12	Әсерлерді басқаруды бақылауды қамтамасыз етудегі жоғары басқару органының рөлі	«Корпоративтік басқару» бөлімі. «Тұрақты дамуды басқару жүйесі» бөлімі.
2-13	Әсерді басқару бойынша жауапкершілікті беру	«Корпоративтік басқару» бөлімі. «Тұрақты дамуды басқару жүйесі» бөлімі.
2-14	Тұрақты даму туралы есептілікті бекітудегі жоғары басқару органының рөлі	"Есеп Туралы" бөлім. "Есептің маңызды тақырыптарын анықтау" бөлімі.
2-15	Мүдделер қақтығысы	«Сыбайлас жемқорлыққа және заңсыз әрекеттерге қарсы күрес» бөлімі.
2-16	Байланыс / маңызды мәселелер туралы хабарлау	«Іскерлік этика» бөлімі.
2-17	Жоғары басқару органының ұжымдық білімі	«Корпоративтік басқару» бөлімі.
2-18	Жоғары басқару органының жұмысын бағалау	«Корпоративтік басқару» бөлімі.
2-19	Сыйақы саясаты	«Корпоративтік басқару» бөлімі. "Еңбек ұжымы" бөлімі.
2-20	Сыйақыны анықтау тәртібі	«Корпоративтік басқару» бөлімі. "Еңбек ұжымы" бөлімі.
2-21	Жалпы жылдық өтемақы коэффициенті	«Корпоративтік басқару» бөлімі.

4. СТРАТЕГИЯ, САЯСАТ ЖӘНЕ ПРАКТИКА

2-22	Тұрақты даму стратегиясы туралы мәлімдеме	«Каспий тауар биржасы» АҚ Президентінің Жолдауы» бөлімі. БҰҰ-ның Тұрақты даму мақсаттарына қол жеткізуге қосқан үлесі" бөлімі.
2-23	Ұйымның ішкі құжаттарында бекітілген міндеттемелер	«Корпоративтік басқару» бөлімі. «Тұрақты дамуды басқару жүйесі» бөлімі. «Іскерлік этика» бөлімі. «Сыбайлас жемқорлыққа және заңсыз әрекеттерге қарсы күрес» бөлімі. «Ақпараттық қауіпсіздік» бөлімі. «Жеке деректерді қорғау» бөлімі.
2-24	Саясат пен міндеттемелерді жүзеге асыру	«Іскерлік этика» бөлімі.
2-25	Жағымсыз әсерлерді азайту механизмдері	«Іскерлік этика» бөлімі. «Сыбайлас жемқорлыққа және заңсыз әрекеттерге қарсы күрес» бөлімі. «Климаттың әсерін басқару» бөлімі.
2-26	Консультацияларға жүгіну тетіктері және проблемалар туралы хабарламалар	«Іскерлік этика» бөлімі.
2-27	Заңнаманы сақтау	«Корпоративтік басқару» бөлімі. «Іскерлік этика» бөлімі. «Сыбайлас жемқорлыққа және заңсыз әрекеттерге қарсы күрес» бөлімі.
2-28	Қауымдастықтарға мүшелік	«Қауымдастықтар мен бірлестіктерге қатысу» бөлімі.
5. МҮДДЕЛІ ТАРАПТАРМЕН ӨЗАРА ІС-ҚИМЫЛ		
2-29	Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл жасау тәсілі	«Мүдделі тараптармен өзара іс-қимыл» бөлімі.
2-30	Ұжымдық шарттар	"Еңбек ұжымы" бөлімі.

GRI 3 МАҢЫЗДЫ ТАҚЫРЫПТАР 2021

3-1	Маңызды тақырыптарды анықтау тәртібі	«Есептің маңызды тақырыптарын анықтау» бөлімі.
3-2	Маңызды тақырыптардың тізімі	Есептің маңызды тақырыптарын анықтау бөлімі.
3-3	Маңызды тақырыптарды басқару	Маңызды тақырыптарды басқару осы Есептің тиісті бөлімдерінде ашылған.

GRI 200: ЭКОНОМИКАЛЫҚ САНАТ

GRI-201: ЭКОНОМИКАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕР 2016 Ж

201-1	Құрылған және бөлінген тікелей экономикалық құн	«2023 жылға арналған ESG негізгі көрсеткіштері» тарауы.
201-2	Климаттың өзгеруіне байланысты қаржылық аспектілер және басқа тәуекелдер мен мүмкіндіктер	"Климаттың әсерін басқару" бөлімі.
201-4	Мемлекеттен алынған қаржылай көмек	"Биржа Туралы" бөлім.

GRI 202: НАРЫҚҚА ҚАТЫСУ 2016

202-2	Жергілікті халық өкілдерінің қатарынан жалданған жоғары дәрежелі басшылардың үлесі	«Корпоративтік басқару» бөлімі.
--------------	--	---------------------------------

GRI 204: САТЫП АЛУ 2016

204-1	Жергілікті жеткізушілер бойынша шығыстардың үлесі	Есепті кезеңде тауарлар мен материалдарды сатып алуға Биржа бюджетінің 100%. Жергілікті өнім берушілер деп Қазақстан Республикасында тіркелген жеке кәсіпкерлер мен заңды тұлғалар саналады.
--------------	---	--

GRI 205: ЖЕМҚОРЛЫҚҚА ҚАРСЫ КҮРЕС 2016

205-1	Сыбайлас жемқорлық тәуекелдерін бағалау жүргізілген бөлімшелер	Бағалау жүргізілген жоқ.
205-2	Сыбайлас жемқорлыққа қарсы іс-қимыл саясаты мен әдістері туралы ақпарат беру және оларды оқыту	«Сыбайлас жемқорлыққа және заңсыз әрекеттерге қарсы күрес» бөлімі.
205-3	Сыбайлас жемқорлықтың расталған жағдайлары және қабылданған шаралар	«Сыбайлас жемқорлыққа және заңсыз әрекеттерге қарсы күрес» бөлімі.

GRI 206: БӘСЕКЕЛЕСТІККЕ ҚАРСЫ МІНЕЗ-ҚҰЛЫҚ 2016

206-1	Бәсекеге қарсы мінез-құлыққа, антимонополияға және антитрастық тәжірибеге қатысты құқықтық әрекеттер	«Іскерлік этика» бөлімі.
--------------	--	--------------------------

GRI 207: САЛЫҚ САЛУ 2019

207-1	Салық салу тәсілі	«Корпоративтік басқару» бөлімі.
207-2	Салықтарды басқару, тәуекелдерді бақылау және басқару	«Корпоративтік басқару» бөлімі.
207-4	Салықтар және басқа да тиісті қаржылық көрсеткіштер туралы ақпарат (салық юрисдикциясы бойынша)	«Корпоративтік басқару» бөлімі.

GRI 300: ЭКОЛОГИЯЛЫҚ САНАТ

GRI 302: ЭНЕРГИЯ 2016

302-2	Ұйым шегінен тыс энергия тұтыну	Ұйымдық шекарадан тыс отын-энергетикалық ресурстарды тұтыну жоқ.
--------------	---------------------------------	--

GRI 303: СУ 2018

303-5	Су тұтыну	Есепті кезеңде 35,4 мың литр су пайдаланылды (2023 жылғы 246 жұмыс күні бойынша есептеу әдісі). Бөтелкедегі суды тұтыну мөлшері – 1520 литр. Су бөтелкедегі суды пайдаланудан басқа орталықтандырылған су құбыры арқылы ғана жиналады. Ағынды сулар тек орталықтандырылған кәріз жүйесіне жіберіледі, онда ол стандартты деңгейге дейін тазартылады.
--------------	-----------	---

GRI 304: БИОАЛУАНТҮРЛІЛІК 2016

304-1	Меншігіндегі, жалға алған немесе ұйымның басқаруындағы және қорғалатын табиғи аумақтарда және қорғалатын табиғи аумақтардың шекарасынан тыс орналасқан немесе осындай аумақтарға іргелес биоәртүрлілік құндылығы жоғары аумақтарда орналасқан операциялық алаңдар	Биржада мұндай операциялық алаңдар жоқ.
--------------	---	---

GRI 305: ШЫҒАРЫНДЫЛАР 2016

305-1	Парниктік газдардың тікелей шығарындылары (Scope 1)	«Климаттың әсерін басқару» бөлімі.
305-2	Парниктік газдардың жанама шығарындылары (Scope 2)	«Климаттың әсерін басқару» бөлімі.
305-3	Парниктік газдардың өзге де жанама шығарындылары (Scope 3)	«Климаттың әсерін басқару» бөлімі.
305-4	Парниктік газдар шығарындыларының қарқындылығы	«Климаттың әсерін басқару» бөлімі.
305-5	Парниктік газдар шығарындыларын азайту	Биржа климаттық стратегияны әзірлеуді жоспарлап отыр.
305-6	Атмосфераға озонды бұзатын заттардың шығарындылары	Биржаның қызметі озонды бұзатын заттардың елеулі шығарындыларымен байланысты емес.

GRI 306: ҚАЛДЫҚТАР 2020

306-3	Пайда болған қалдықтардың жалпы салмағы	Объектілерді жалға алу шарттарының талаптарын ескере отырып, компания объективті себептер бойынша есепті дайындау кезінде пайда болған қалдықтардың жалпы салмағы туралы нақты деректерді бере алмайды. Биржа қалдықтарды өз бетінше өңдемейді. Биржа объектілерінен қалдықтарды шығару жалға берушілердің мамандандырылған ұйымдармен жасасқан шарттары шеңберінде жүзеге асырылады. 2023 жылы 120 келі кеңсе қағазы пайдаланылды.
306-4	Қалдықтарды кәдеге жарату	2023 жылы 160 келі қағаз қалдықтары қайта өңдеуге жіберілді. Компания қағаз қалдықтарының пайда болуын азайту үшін электронды құжат айналымын енгізіп жатыр.

GRI 308: ЖАБДЫҚТАУШЫЛАРДЫ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ БАҒАЛАУ 2016

308-1	Экологиялық өлшемдер бойынша бағалаудан өткен жаңа жабдықтаушылар	Бағалау жүргізілген жоқ.
--------------	---	--------------------------

GRI 400: ӘЛЕУМЕТТІК САНАТ**GRI 401: ЖҰМЫСПЕН ҚАМТУ 2016**

401-1	Жаңа қызметкерлердің жалпы саны, кадрлардың ауысуы	«Еңбек ұжымы» бөлімі.
401-2	Толық жұмыспен қамту жағдайында жұмыс істейтін қызметкерлер үшін берілетін жеңілдіктер. Мұндай жеңілдіктер уақытша немесе толық емес жұмыспен қамту жағдайында жұмыс істейтін қызметкерлерге берілмейді	Мұндай жеңілдіктер қарастырылмаған.
401-3	Бала күтіміне байланысты демалыс	«Еңбек ұжымы» бөлімі.

GRI 402 ҚЫЗМЕТКЕРЛЕР МЕН БАСШЫЛЫҚТЫҢ ҚАРЫМ-ҚАТЫНАСЫ 2016

402-1	Шаруашылық қызметтегі өзгерістер туралы хабарламаның ең аз кезеңдері	Биржа қызметіндегі елеулі өзгерістер туралы қызметкерлерді Қазақстан Республикасының еңбек заңнамасында белгіленген мерзімнен кешіктірмей хабардар етуге міндетті.
--------------	--	--

GRI 403: ДЕНСАУЛЫҚ ЖӘНЕ ЖҰМЫС ОРНЫНДАҒЫ ҚАУІПСІЗДІК 2018

403-1	Еңбекті қорғау мәселелерін басқару жүйесі	«Еңбекті қорғау және жұмыс орнындағы қауіпсіздік» бөлімі.
403-2	Қауіптерді анықтау, тәуекелдерді бағалау, оқиғаларды тексеру	«Еңбекті қорғау және жұмыс орнындағы қауіпсіздік» бөлімі.
403-4	Қызметкерлердің қатысуы, еңбек гигиенасы және қауіпсіздік техникасы мәселелері бойынша консультациялар өткізу және ақпарат беру	«Еңбекті қорғау және жұмыс орнындағы қауіпсіздік» бөлімі.
403-5	Қызметкерлерді еңбекті қорғау саласында оқыту	«Еңбекті қорғау және жұмыс орнындағы қауіпсіздік» бөлімі.
403-6	Қызметкерлердің денсаулығын сақтау	«Еңбекті қорғау және жұмыс орнындағы қауіпсіздік» бөлімі.
403-7	Іскерлік қарым-қатынастарға тікелей байланысты еңбекті қорғау және қауіпсіздік әсерлерінің алдын алу және азайту	«Еңбекті қорғау және жұмыс орнындағы қауіпсіздік» бөлімі.
403-8	Еңбекті қорғау мен қауіпсіздікті басқару жүйесімен қамтылған қызметкерлер	«Еңбекті қорғау және жұмыс орнындағы қауіпсіздік» бөлімі.
403-9	Өндірістік жарақаттар	«Еңбекті қорғау және жұмыс орнындағы қауіпсіздік» бөлімі.
403-10	Кәсіби аурулар	«Еңбекті қорғау және жұмыс орнындағы қауіпсіздік» бөлімі.

GRI 404: ОҚЫТУ ЖӘНЕ БІЛІМ БЕРУ 2016 Ж

404-1	Бір қызметкерге шаққандағы оқу сағатының орташа жылдық саны	«Еңбек ұжымы» бөлімі.
404-2	Қызметкерлердің біліктілігін арттыру және үздіксіз кәсіптік өсу бағдарламалары	«Еңбек ұжымы» бөлімі.

GRI 405: ҚЫЗМЕТКЕРЛЕРДІҢ ӘЛЕУМЕТТІК МӘДЕНИ ӘРТҮРЛІЛІГІ ЖӘНЕ ТЕҢ МҮМКІНДІКТЕР 2016

405-1	Басқару персоналы мен қызметкерлердің әлеуметтік-мәдени әртүрлілігі	«Корпоративтік басқару» бөлімі. «Еңбек ұжымы» бөлімі.
405-2	Ерлер мен әйелдердегі базалық жалақы мен сыйақылардың арақатынасы	«Еңбек ұжымы» бөлімі.

GRI 406: КЕМСІТУШІЛІККЕ ЖОЛ БЕРМЕУ 2016

406-1	Кемсітушілік оқиғалары және қабылданған түзету шаралары	«Адам құқықтары» бөлімі. «Еңбек ұжымы» бөлімі.
--------------	---	---

GRI 407: ҚАУЫМДАСТЫҚТАР МЕН ҰЖЫМДЫҚ КЕЛІССӨЗДЕР ЕРКІНДІГІ 2016

407-1	Қауымдастықтар мен ұжымдық келіссөздер жүргізу еркіндігі құқығы тәуекелге ұшырауы мүмкін бөлімшелер мен өнім берушілер	Мұндай бөлімшелер жоқ. Жабдықтаушылар үшін тәуекелді бағалау жүргізілген жоқ.
--------------	--	---

GRI 408: БАЛАЛАР ЕҢБЕГІ 2016

408-1	Балалар еңбегін пайдаланудың елеулі тәуекелі бар бөлімшелер мен жабдықтаушылар	Мұндай бөлімшелер жоқ. Жабдықтаушылар бойынша тәуекелді бағалау жүргізілген жоқ.
--------------	--	--

GRI 409: МӘЖБҮРЛІ ЖӘНЕ МІНДЕТТІ ЕҢБЕК 2016

409-1	Мәжбүрлі немесе міндетті еңбекті пайдаланудың елеулі тәуекелі бар бөлімшелер мен жабдықтаушылар	Мұндай бөлімшелер жоқ. Жабдықтаушылар үшін тәуекелді бағалау жүргізілген жоқ.
--------------	---	---

GRI 410 ҚАУІПСІЗДІК ҚЫЗМЕТІНІҢ ЖҰМЫСЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ 2016

410-1	Адам құқықтарын сақтау саясаты мен рәсімдері бойынша оқытылған қауіпсіздік қызметкерлері	Қауіпсіздік қызметі адам құқықтарын сақтау бойынша оқытуға қатыспайды.
--------------	--	--

GRI 413: ЖЕРГІЛІКТІ ҚОҒАМДАСТЫҚТАР 2016

413-2	Жергілікті қоғамдастықтарға елеулі іс жүзінде немесе ықтимал теріс әсер ететін бөлімшелер	Есепті кезеңде Биржаның қызметі жергілікті қоғамдастықтарға тікелей теріс әсер еткен жағдайлар тіркелмеген.
--------------	---	---

GRI 415 МЕМЛЕКЕТТІК САЯСАТ 2016

415-1	Саяси іс-шараларға қайырымдылық	«Іскерлік этика» бөлімі.
--------------	---------------------------------	--------------------------

GRI 416: КЛИЕНТТЕРДІҢ ДЕНСАУЛЫҒЫ МЕН ҚАУІПСІЗДІГІ 2016

416-2	Денсаулық пен қауіпсіздік талаптарына сәйкес келмейтін өнімдер немесе қызметке қатысты дерек	Өнімдер мен қызметтердің денсаулық пен қауіпсіздікке әсеріне қатысты нормативтік талаптарды сақтамау оқиғалары болған жоқ.
--------------	--	--

GRI 417: МАРКЕТИНГ ЖӘНЕ ТАҢБАЛАУ 2016

417-3	Маркетингтік коммуникацияларға қатысты нормативтік талаптарды және ерікті кодекстерді сақтамау жағдайлары	Есепті жылы мұндай жағдайлар тіркелген жоқ.
--------------	---	---

GRI 418: ТҰТЫНУШЫНЫҢ ЖЕКЕ ӨМІРІНЕ ҚОЛ СҰҒЫЛМАУШЫЛЫҚ 2016

418-1	Тұтынушының жеке өміріне қол сұғылмаушылықты бұзуға немесе ақпараттың жоғалуына қатысты тексерілген шағымдар	«Ақпараттық қауіпсіздік» бөлімі. «Жеке деректерді қорғау» бөлімі. Есепті кезеңде тұтынушылардың жеке өміріне қол сұғылмаушылықты бұзу және тұтынушы деректерін жоғалту бойынша шағымдар тіркелген жоқ.
--------------	--	--

TCFD СӘЙКЕСТІК КЕСТЕСІ

Биржа TCFD ұсыныстарын өз қызметіне енгізу кезеңінде тұр.

ҰСЫНЫСТАР	ЕСЕП БЕРУ ЭЛЕМЕНТІ	ЕСЕПТІҢ ТИІСТІ БӨЛІМІ
КОРПОРАТИВТІК БАСҚАРУ		
Климатқа байланысты тәуекелдер мен мүмкіндіктер мәселелері бойынша корпоративтік басқару саласындағы ақпаратты жариялау	a. Директорлар кеңесінің климатқа байланысты атқаратын тәуекелдер мен мүмкіндіктерді қадағалауының сипаттамасы.	Климаттың әсерін басқару. Тұрақты дамуды басқару жүйесі.
	b. Климатқа байланысты тәуекелдер мен мүмкіндіктерді бағалау және басқару процесінде атқарушы басшылықтың рөлін сипаттау.	Климаттың әсерін басқару. Тұрақты дамуды басқару жүйесі.
СТРАТЕГИЯ		
Климатқа байланысты тәуекелдер мен мүмкіндіктердің ұйымның қызметіне, стратегиясына және қаржылық жоспарлауына нақты және ықтимал әсері туралы ақпаратты жариялау.	a. Қысқа, орта және ұзақ мерзімді перспективада ұйым анықтаған климатпен байланысты тәуекелдер мен мүмкіндіктердің сипаттамасы.	Климаттың әсерін басқару.
	b. Ұйымның қызметіне, стратегиясына және қаржылық жоспарлауына климатпен байланысты тәуекелдер мен мүмкіндіктердің әсерін сипаттау.	Климаттың әсерін басқару.
	c. Орташа температураның 2°C және одан төмен көтерілуін қоса алғанда, климаттың өзгеруінің әртүрлі сценарийлерінде ұйым стратегиясының орнықтылық дәрежесінің сипаттамасы.	Климаттың әсерін басқару.

ТӘУЕКЕЛДЕРДІ БАСҚАРУ

Ұйым климаттық тәуекелдерді анықтайтын және бағалайтын, сондай-ақ оларды басқаратын процестердің сипаттамасы	a. Ұйымдағы климаттық тәуекелдерді анықтау және бағалау процестерінің сипаттамасы.	Климаттың әсерін басқару.
	b. Ұйымдағы климаттық тәуекелдерді басқару процестерінің сипаттамасы.	Климаттың әсерін басқару.
	c. Климаттық тәуекелдерді анықтау, бағалау және басқару процестерінің ұйымның жалпы тәуекелдерді басқару жүйесіне қалай біріктірілгенінің сипаттамасы.	Климаттың әсерін басқару.

КӨРСЕТКІШТЕР МЕН НЫСАНАЛЫ МӘНДЕР

Климатқа байланысты тиісті тәуекелдер мен мүмкіндіктерді бағалау және оларды басқару кезінде пайдаланылатын көрсеткіштер мен нысаналы мәндер туралы ақпаратты жариялау	a. Ұйым өзінің стратегиясы мен тәуекелдерді басқару процесіне сәйкес климатқа байланысты тиісті тәуекелдер мен мүмкіндіктерді бағалау кезінде пайдаланылатын көрсеткіштер туралы ақпаратты ашу.	Климаттың әсерін басқару.
	b. Парниктік газдар шығарындылары туралы ақпаратты жариялау 1, 2 қамту аймақтары және қолданылатын жерлерде, 3 қамту аймақтары және олармен байланысты тәуекелдер.	Климаттың әсерін басқару.
	c. Ұйымның климатқа байланысты тәуекелдер мен мүмкіндіктерді басқару үшін пайдаланылатын мақсаттарының сипаттамасы және нысаналы көрсеткіштермен салыстырғандағы нәтижелер.	Түсініктеме: Климаттық тәуекелдер мен мүмкіндіктерді басқару саласындағы мақсаттар Есепті дайындау сәтінде пысықтау сатысында тұр.

- Биржа - «Каспий» тауар биржасы «АҚ.
- Іскерлік этика – бұл «Каспий тауар биржасы» АҚ, сондай-ақ «Каспий тауар биржасы» АҚ қызметкерлерінің қызметін басшылыққа алатын этикалық принциптердің, құндылықтар мен іскерлік мінез-құлық нормаларының жиынтығы.
- Кемсітушілік – адамның құқықтары мен бостандықтарын жеке белгілері бойынша заңсыз шектеу немесе қысым жасау, сондай-ақ адамның іскерлік қасиеттерімен байланысты емес мән-жайларға байланысты кез келген артықшылықтар беру.
- Мүдделі тараптар – «Каспий «тауар биржасы» АҚ қызметіне әсер ететін және/немесе «Каспий «тауар биржасы» АҚ тарапынан өз шешімдері мен қызметіне әсер ететін «Каспий «тауар биржасы» АҚ-мен өзара іс-қимылға әртүрлі дәрежеде тартылған жеке және заңды тұлғалар, сондай-ақ осындай тұлғалар топтары.
- кВт/сағ – киловатт-сағат.
- Климаттық тәуекелдер – климаттың өзгеруі (физикалық тәуекелдер) немесе оның салдарын барынша азайту шаралары (өтпелі кезең тәуекелдері) нәтижесінде туындауы мүмкін ықтимал тәуекелдер.
- Контрагент – «Каспий» Тауар Биржасы «АҚ шарттық қатынастарға түсетін кез келген заңды тұлға немесе еңбек қатынастарын қоспағанда,» Каспий «Тауар Биржасы» АҚ шарттық қатынастарға түсетін кез келген жеке тұлға.
- Тәуекелді азайту – ықтимал тәуекелдерге ұшырауды азайту және тәуекелдің қайталану ықтималдығын төмендету бойынша шараларды жүзеге асыру
- Млн – миллион.
- Млрд – миллиард.
- ШОБ - шағын және орта бизнес.
- ХҚЕС – Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары.
- ААҚ – ашық акционерлік қоғам.
- БҰҰ – Біріккен Ұлттар Ұйымы.
- Бизнесі жауапкершілікпен жүргізу – «Каспий» тауар

биржасы «АҚ-ның БҰҰ-ның тұрақты даму мақсаттарын жүйелі есепке алу, шешімдер қабылдау және стратегиялық жоспарлау процесіндегі әлеуметтік және экологиялық стратегиялық және ұзақ мерзімді сын-тегеуріндер мен экономикалық проблемаларға тиімді ден қою үшін этикалық және орнықты тәсілдерді ілгерілету, корпоративтік басқару мен тәуекел-менеджменттің озық практикаларын енгізу, сондай-ақ «Каспий» тауар биржасы «АҚ-ның өзінің мүдделі тараптарының ұзақ мерзімді әл-ауқатын ұстануы және қысқа мерзімді корпоративтік қаржылық нәтижелілігімен салыстырғанда олардың мүдделерін неғұрлым маңызды құндылық ретінде ескеруі.

- Есеп – «Каспий» тауар биржасы «АҚ-ның тұрақты даму саласындағы 2023 жылғы есебі.
- Дербес деректер – жеке деректердің белгілі бір субъектісіне қатысты немесе олардың негізінде анықталған, электрондық, қағаз және (немесе) басқа да материалдық жеткізгіштерде жазылған ақпарат.
- ҚЖ/ТҚҚ – қылмыстық жолмен алынған кірістерді заңдастыруға (жылыстатуға), терроризмді қаржыландыруға және жаппай қырып-жою қаруын таратуды қаржыландыруға қарсы күрес.
- Адам құқықтары - адамның жеке басына тән қадір-қасиетті, сондай-ақ барлық адамның бостандығы мен теңдігін тануға негізделген әрбір адамның ажырамас құқықтары.
- Қызметкерлер - «Каспий» тауар биржасы «АҚ-мен жасалған еңбек шарты негізінде жұмыс істейтін тұлғалар.
- ЖШС - жауапкершілігі шектеулі серіктестік.
- ТЖҚ - тауарлар, жұмыстар, қызметтер.
- Мың. - мың.
- Көміртегі бірлігі – бір тонна көмірқышқыл газына баламалы парниктік газдар массасында көрсетілген Климаттық жобаны іске асырудың верификацияланған нәтижесі.
- Тәуекелдерді басқару – өзіне тән және әлеуетті тәуекелдерді анықтау, елеулі тәуекелдерді анықтау, оларды бағалау, мониторинг, бақылау және есептілік жөніндегі рәсімдердің, сондай-ақ тәуекелді азайту жөніндегі шаралардың жиынтығы.

• Тұрақты даму – «Каспий тауар биржасы» АҚ өз қызметінің қоршаған ортаға, экономикаға, қоғамға әсерін басқаратын және мүдделі тараптардың мүдделерін сақтауды ескере отырып шешімдер қабылдайтын даму. Тұрақты даму болашақ ұрпақтың өз қажеттіліктерін қанағаттандыру қабілетіне нұқсан келтірмей, қазіргі заманның қажеттіліктерін қанағаттандыруы керек.

• БҰҰ-ның тұрақты даму мақсаттары - Біріккен Ұлттар Ұйымы Бас Ассамблеясының 2015 жылғы 25 қыркүйектегі № 70/1 қарарымен қабылданған «Біздің әлемді қайта құру: 2030 жылға дейінгі кезеңге арналған орнықты даму саласындағы күн тәртібі» декларациясында айқындалған жаһандық даму мақсаттары.

- БҰҰ ТДМ - БҰҰ Тұрақты даму мақсаттары.
- CO₂ – көмірқышқыл газы.
- CO₂ – экв. - көмірқышқыл газының баламасы (эквиваленті).
- ESG – «Каспий тауар биржасы» АҚ өз қызметін жүзеге асыру кезінде ескеретін тұрақты даму факторлары, атап айтқанда: экологиялық факторлар, соның ішінде климаттық факторлар, әлеуметтік факторлар және корпоративтік басқару факторлары.
- GRI (Global Reporting Initiative) – Жаһандық есеп беру бастамасы.
- HR (Human Resources) – адам ресурстарын басқару.
- LTIFR (Lost Time Injury Frequency Rate) – жұмыс уақытын жоғалту жарақаттарының жиілік коэффициенті.
- TCFD – Task Force on Climate-Related Financial Disclosures.

CASPY COMMODITY EXCHANGE

📍 Қазақстан Республикасы, Астана қаласы, Есіл ауданы,
Сығанақ көшесі, № 47 ғимарат, А блогы, 14-қабат

🏢 Биржалық тикер EXCS

☎ +7 (7172) 64-40-09

🌐 <https://ccx.kz/> ✉ info@ccx.kz

Қор Биржасы сайтындағы
ресми парақша

🌐 <https://kase.kz/ru/issuers/EXCS/>